

LA CHANDELLE DE MONTRÉAL

CÂNDELA

DE MONTREAL

Revistă de informații culturale – Știri din comunitatea română

Revue d'informations culturelles – Nouvelles de la communauté roumaine

Anul XII, Nr. 1

– Ianuarie – Martie 2008 –

32 pagini

Sumarul numărului

Adevarul si Viata	1
Moara lui Kalusek (Inceputul represiunii comuniste) Victor Roșca	1
Anunțurile comunității	2
Un destin între pietrele de moară ale istoriei Cosmin Budeancă	4
Poezie religioasă Olga Alexandra Diaconu – Iași -5	
Din activitățile Scolii Duminicale a Bisericii "Buna Vestire"	6
Aniversare Eminescu	9
Un brad la picioarele lui Eminescu	9
Gânduri pentru români și românce Necesitatea riturilor Prea Cucernicul Domn Radu Roscanu, protopop mitrofor	10
COPIII NOSTRI SUNT FRUMOSI Copilul cu chitara	10
PREOȚII SCRIBU POEZIE MODERNĂ Marian Barbu	11
Poezii de Liviu-Florian Jianu	13
Ilustrate din America O carte scrisă de Forian Oncescu Victor Roșca	14
Creații grafice Aurelian Iulius Șuță - ȘAI	14
CURRICULUM VITAE Dușu Victorița	14
POEME PRIMAVARATICE George Filip	15
IMPLICAȚII POLIFONICE ALE CONFESIUNII (Ecouri la o carte) Marian Barbu	15
Noi colaborări Mariana Muntean	18
O excursie de neuitat – II – Wladimir Paskievici	19
CALEIDOSCOPI EPIGRAMATIC Traian Gârduș	20
Cenaculum Candela-«Ace de zăpadă» Daniel C.Manolescu - Tribun pentru Istorie,Cultură si Latinitate	20
Jurnal de călătorie – XXIII - Turneu de inspecție tehnică la școlile din Regiunea Ecuator ing. Alexandru Sandu	21
Creația și rostul ei – IV – Nicolae Teișanu	24
Miruna Tarcău a lansat un nou roman Victor Roșca	25
Războiul Titanilor Voi 1 : Alegerea lui Selenae de Miruna Tarcău Adrian Erbiceanu	25
SECRETUL MIRUNEI -eseu- George Filip	26
Rugăciunea mea Dr. Mirela Baranci	28
SFIDAREA INCULTURII Cornel Teulea	28
Interviu realizat de Mihaela Dordea cu George Filip	29
La mulți ani George! (22 martie 2008) Victor Roșca	30
POEM PENTRU MAMA George Filip	30
Mateo da Murano, un medic italian la Curtea lui Stefan Cel Mare Dr. Paul Dancescu	31
Basarabia: Crime uitate Eugen Nălescu	32

Cuvântul Părintelui Paroh Liviu Alexandrescu, de la Biserica „Buna Vestire”

Adevarul si Viata

„Iar viața vesnică aceasta este ca să Te cunoască pe Tine, singurul adevăratul Dumnezeu și pe Iisus Hristos, pe care L-ai trimis” (Ioan XVII, 3)

Iubiti credincioși!

Perioada Postului Mare este un minunat urcus atât spre sârbătoarea Învierii Domnului, cât și spre desăvârșirea noastră, cu mesaje înalțătoare în centrul Evangheliilor duminicale, care ne oferă prilejul de a ne urca treapta cu treapta spre înălțimea chemării noastre de creștini.

Pe urcusul acesta ne cheamă Mantuitorul să-l suim împreună cu El, descoperind această minunată cale către cer și înțelegând mai bine ce înseamnă: „Adevarul și Viata”.

Biserica Ortodoxă nu are numai învățătura Lui Hristos, ci îl are pe Hristos însuși. Astfel, cunoașterea adevărului este viața și nu simplul act intelectual. Domnul Hristos este viu în credința noastră, care s-a jertfit pentru păcatele noastre, deci este Jertfa și Jertfitor. Nu a fost doar un învățător care a lasat o doctrină pentru posteritate, ci El este modelul viu; de aici, apare și caracterul vesnic și universal al adevărului dumnezeiesc, descoperit prin Fiul și propovăduit de Apostoli și Ucenici: „Drept aceea, mergând învățați toate neamurile botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Matei 28, 19)

El a fost și va rămâne modelul desăvârșit de creștin. Învățătura Lui este dreaptă și Sfântă, o învățătura care ne descoperă pe Dumnezeu în plinitatea Lui: „Pentru că M-am coborât din cer nu pentru ca să fac voia Mea, ci voia celui ce M-a trimis pe Mine” (Ioan 6, 38).

continuare în pag. 3

File de istorie

Moara lui Kalusek (Inceputul represiunii comuniste) Victor Roșca

Moara lui Kalusek este numele unui volum de memorii apărut la Editura „Curtea Veche” din București cu sprijinul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) și al Fundației Aspera cu sediul în Brașov și Boston (SUA).

Tirajul inițial, stabilit conform unui contract încheiat între autor și editură, a fost suplimentat la numai două luni de la apariția în librării în urma epuizării primei ediții.

Un comentariu interesant asupra cărții este făcut la evaluarea versiunii în limba franceză de la Editura quebequeză „JCL”:

„Roman très dur, écrit dans un style viril, où l'humour est totalement absent. Monsieur Rosca nous offre ici une œuvre qui s'apparente à celle de Soljenitsyne, Une journée divan Denissovitch. Tout ce que pouvait contenir de lugubre et d'étouffant le régime de fer stalinien est décrit ici avec une parfaite maîtrise et un sens de l'observation très aigu. Certes, ce n'est pas un roman joyeux, capable de nous faire rêver - car nous sommes dans un cauchemar pur -, mais l'auteur est parvenu à mettre sur papier son expérience épouvantable avec une précision si extraordinaire qu'on sort de ce texte complètement épuisé, presque découragé par les atrocités que la nature humaine est capable d'accomplir au nom d'une politique soi-disant pour le peuple. Ce voyage que nous propose monsieur Rosca n'est pas de tout repos; il est loin de ressembler à une escapade touristique; cependant, dans la langue directe et sans compromis d'un guide qui sait de quoi il parle, il nous conduit là où les risques d'être secoué sont grands. En ce sens, ce n'est pas de la littérature légère, certes, elle est peut-être parfois un peu lourde, mais jamais elle n'est coupable d'insignifiance.”

continuare în pag. 3

Anunțurile comunității

pagină realizată de Victor Rosca

NOTĂ: Toate activitățile care se desfășoară la Complexul Parohial „Pr. Petre Popescu” sunt suportate financiar de Biserica Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Montreal, proprietara imobilului

Biblioteca „Mihai Eminescu” a Bisericii „Buna Vestire”

Este deschisă în fiecare marți și joi între orele 11:00 - 13:00 și duminică între orele 12:30 - 13:30.

NOTA: Biblioteca dispune de 20.000 de volume dintre care circa 5000 în limba română și circa 15000 în limbile franceză și engleză. Vă rugăm să donați bibliotecii cărți în limba română. Donatorii le pot aduce duminică la Biserică sau la bibliotecă, când biblioteca este deschisă. Mulțumim donatorilor. Bibliotecar: d-na Maria Oana.

Școala duminicală pentru copii a Bisericii Buna Vestire

Noul program al școlii este de la ora 11:00 la ora 12:00. Cursurile se țin în Clădirea Socială „Pr. Petre Popescu” și se predau în patru clase:

- clasa 3 - 4 ani,
- clasa 5 - 6 ani,
- clasa 7 - 8 ani și
- clasa 9 - 12 ani.

Scopul școlii duminicale este formarea micului creștin. Se transmite copiilor iubirea de semeni, generozitatea, respectul față de părinți. Copiii sunt pregătiți să devină oameni de caracter, integri, harnici spre bucuria părinților. Pe lângă religie, copiii învață obiceiurile creștine ale sărbătorilor românești. Lecțiile se predau în limbile română, franceză și engleză.

Copiii sunt aduși în clase de către părinți și predați profesoarelor în fiecare duminică la ora 11.

Școala de pictură

Începând din luna octombrie 2007, în cadrul școlii s-a organizat un curs de pictură pe sticlă predat de pr. diacon Vasile Trif.

Întâlniri ale persoanelor în vârstă la bibliotecă

Întâlnirile se vor desfășura joia, în bibliotecă, iar în zilele reci, într-una din clasele școlii duminicale, între orele 11:00 - 13:00.

Anunț pentru noii veniți DONAȚII

Biserica Buna Vestire are rezervată o încăpere la Casa Română unde sunt depozitate donațiile dumneavoastră în haine, mobilă și orice alte bunuri gospodărești în folosul noilor emigranți. Aceștia le pot ridica gratuit, duminică, imediat după slujba religioasă sau în zilele când biblioteca este deschisă.

Vă rugăm să oferiți cu dărnicie din prisosul dumneavoastră. Toate lucrurile trebuie să fie curate și în stare bună.

Vă mulțumim.

ANUNȚURI

Să ne cunoaștem profesioniștii din comunitate

Me CEZAR CATALIN MIHAI**Avocat**

**5022, chemin de la Côte-des-Neiges,
Bureau 3, Montreal (Quebec) H3V 1G6
Tél: 514-341-5330**

- 1) Imigratie
- 2) Drept matrimonial (separari, divorturi, garda copiilor, pensii alimentare, litigii testamentare, homologari testamentare etc.)
- 3) Drept imobiliar (vicii ascunse, vicii de concepție ori de construcție imobiliara ori viciu de sol; recuperarea comisiunilor datorate agentilor imobiliari)
- 4) Regie de logement

Me CAROLINA CERNICA**Notar**

**507, Place d'Arms, Bureau 1300
Montreal (Quebec) H2Y 2W8
Tel. 514-282-1287
Fax : 514-282-1109**

e-mail : carolina.cernica@notarius.net
Acte de ipotecă, de cumpărare-vânzare, contracte de căsătorie, testamente, mandate de inapținutudine, procuri generale și speciale, dezbateri de succesiuni, etc.

MONICA OALA**Psychologue**

**Educatrice Certifiée en Vie Familiale
(M.A., O.P.Q., A.F.L.E.G.)
384 Ch. Bord-du-lac,
Dorval, Québec, H9S 2A6
Tél. : 514-636-8860**

MIHAELA IVAN**Centre de beauté (esthétique)**

**831 Rockland, suite 110 (coin Van Horn)
Outremont, Québec, H2V 2Z8
Tél : 514-771-7703**

VIOLETA RUXANDU**Agent immobilier affilié**

**Cell : 514-567-4619
Tél : 514-856-4444, poste 454
Télé. : 450-736-1113
violeta@ruxandu.com**

Calendarul evenimentelor comunitare din martie - aprilie 2008

- Duminică 30 martie: Banchetul de HRAM al Bisericii „Buna Vestire” - Imediat după serviciul religios, la Sala parohială „pr. Petre Popescu”.
- Duminică 6 aprilie: ADUNAREA GENERALĂ a membrilor Bisericii „Buna Vestire”, la Sala parohială „pr. Petre Popescu”
- Duminică 13 aprilie: lansare de carte. Vezi anunțul de mai jos.

Calendarul sărbătorilor religioase

- Marți 25 martie: Buna Vestire (dezlegarea la pește)
- Miercuri 23 aprilie : Sfânta Liturghie a darurilor mai înainte slujite

Săptămâna Mare dinaintea**Sărbătorii Sfințelor Paști:****Luni 21 Aprilie:**

Denie între orele 18:00 și 19:00, spovedanie după serviciul religios

Martți 22 Aprilie:

Denie între orele 18:00 și 19:00, spovedanie după serviciul religios

Miercuri 23 Aprilie:

Se oficiază Liturghia Mai Înainte Sfințită între 10:00 și 11:30, urmat de: Sf. Maslu între orele 18:00 și 20:00, spovedanie după serviciul religios

Joi 24 Aprilie:

Se oficiază Liturghia Sf. Vasile Cel Mare între orele 10:00 și 11:30 cu Sfințirea Paștelor, urmat de Denie cu 12 Evanghelii (19:00-21:00) , spovedanie după serviciul religios.

Vineri 25 Aprilie:

Se oficiază Ceasurile Împărătești între orele 10:00 și 11:00.

Scoaterea Sf. Epitaf urmează între 16:00 și 17:00, cu Prohodul și Înconjurarea Bisericii (19:00-21:00).

Spovedanie după serviciul religios

Sâmbătă 26 Aprilie, Noaptea de Paști:

Se oficiază Liturghia Sf. Vasile Cel Mare între orele 09:00 și 10:30, cu Spovedanie și Împărtășanie până la ora 13:00.

Seara începe în fața Bisericii la ora **23:45** cu Slujba învierii. Urmează Sf. Liturghie Pascală și recepția la Sala Parohială Preot Petre Popescu.

Duminică 27 Aprilie, Ziua de Paști:

Se oficiază Vecernia Pascală, Învierea a Doua, între orele 11:00 și 12:00 cu citirea Evangheliei în diferite limbi.

Programul Slujbelor religioase

În fiecare duminică și în zilele de sărbătoare marcate cu roșu în calendarul creștin:

- Orele 9:30 – Utrenia
- Orele 10:30 – Sfânta Liturghie

În fiecare vineri la orele 17:00 se oficiază Slujba Acatistului și Taina Spovedaniei

Informatii parohiale

La Biserica Ortodoxa Româna "Buna Vestire" din Montreal, în anul 2007, au fost înregistrate:

* botezuri: 82 * cununii: 20 * înmormântări: 9

Abonamente

Vă rugăm să vă abonați la revista Candela pentru anul 2008. Costul anual este de 20\$. Candela de Montreal se poate citi pe internet la adresele:

<http://pages.infinit.net/romanblt/> sau

[http://www.bunavestire.ca/RO/](http://www.bunavestire.ca/RO/revista.htm)

[revista.htm](http://www.bunavestire.ca/RO/revista.htm) (butonul Candela)

Adresa internet mai poate fi găsită folosind căutătorul internet Google: „candela de montreal”

NOTĂ

Ziarul „Evenimentul zilei” a creat pe site-ul său (www.evz.ro), o rubrică interactivă destinată exclusiv românilor din străinătate.

Anunț**LANSARE DE CARTE**

Biserica „Buna Vestire” din Montreal și Revista „Candela de Montreal”

Organizeaza

Duminică 13 aprilie 2008 orele 12:45, imediat după serviciul religios, la Sala parohială „preot Petre Popescu” lansarea volumului de memorii

**Moara lui Kalusek
scris de Victor Rosca**

Cartea prezintă fermentul revoltei din Țara Făgărașului, care pe parcursul unui deceniu s-a transformat într-o amplă mișcare de rezistență ce a implicat mii de oameni; este odiseea tragică a unui grup de elevi de liceu care au crezut că vor putea opri instaurarea comunismului în România.

Volumul a fost tipărit în București la Editura „Curtea Veche” cu sprijinul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România și a Fundațiilor Aspera din Brașov și din Boston (SUA).

Vă rugăm să susțineți și să participați la acest eveniment de interes pentru comunitatea română.

Adevarul si Viata

urmare din pag. 1

Viata si Adevarul sunt aduse din vesnicie si pentru vesnicie. Mantuitorul spune :„Eu sunt Calea, Adevarul si Viata” (Ioan XIV,6). Cine-l afla pe Hristos, a aflat adevarul, iar cine L-a aflat, il marturiseste.

Crestinul poate ramane in legatura cu Hristos numai printr-o credinta vie, activa, producatoare de mantuire, aratata prin faptele bune:„Asa sa lumineze lumina voastra inaintea oamenilor, asa incat sa vada faptele voastre cele bune si sa mareasca pe Tatal vostru cel din ceruri” (Matei V, 16). Prin aceasta aratam ca suntem crestini si ucenici ai Domnului Hristos, urmand poruncile si invataturile Sale.

Darul cu care ne rasplateste Domnul pentru acestea este bucuria de a fi prietenii Lui si favoarea de a fi ascultati in toate cererile noastre cele catre mantuire :„De acum nu va mai zic slugi pentru ca sluga nu stie ce face stapanul sau, ci v-am numit pe voi prieteni, pentru ca toate cate le-am auzit de la Tatal meu vi le-am facut voua cunoscute” (Ioan 15,15)

Legatura cea mai apropiata dintre crestini si Hristos, care angajeaza trupul si sufletul nostru este comuniunea euharistica, adica impartasirea credinciosilor cu insusi Trupul si Sangele Domnului, la Sfanta Liturghie. Acesta este semnul de comuniune cu Dumnezeu, bazat pe respectarea poruncilor Sfintelor Evanghelii, pe iubirea de Dumnezeu si aproapele nostru :„Cel ce mananca Trupul Meu si bea sangele Meu are viata vesnica si Eu il voi invia in ziua cea de apoi” (Ioan 6, 54).

Viata crestina este viata pe care Hristos o traieste in noi. „Am fost rastignit impreuna cu Hristos si traiesc... dar nu mai traiesc eu, ci Hristos traieste in mine. Si viata, pe care o traiesc acum in trup, o traiesc in credinta in Fiul lui Dumnezeu, care m-a iubit si S-a dat pe Sine insusi pentru mine” (Gal.II,20).

Daca ai cunoaste cat de mare este dragostea Lui Hristos pentru om, nu poti fi nepasator la jertfa daruita de El, sa auzi rugaciunile Lui si tu sa nu te rogi, sa privesti cum trece postul si tu sa nu postesti, sa vezi suferinta Lui si sa nu te intristezi.

El asteapta sa-I deschidem usa sufletului,

sa transforme lacrimile in bucurie si blestemul in binecuvantare :„Iata stau la usa si bat; de va auzi cineva glasul Meu si va deschide usa, voi intra la el si voi cina cu el” (Apocalipsa III,20).

Stie ca suntem incercati pe drumul acesta pamantesc si doreste sa ne ajute:„Veniti la Mine toti cei osteniti si impovarati si Eu va voi odihni pe voi (Matei XI,28). Ne asteapta mereu, ne incurajeaza ca Unul ce a trecut prin lume si a cunoscut incercarile, greutatile si suferintele ei :„In lume necazuri veti avea dar indrazniti, Eu am biruit lumea!”, Este mereu cu noi si spune :„De cate ori vei cadea, scoala-te si te vei mantui!”.

Trebuie sa recunoastem ca am trait intr-o perioada in care ideologia si ratiunea omeneasca a fost asezata mai presus decat Dumnezeu si Adevarul Sau, inasa sufletul a fost mereu nemulțumit, caci simtea lipsa de viata si comuniune cu Creatorul; dar iarasi, sufletul adevaratului crestin s-a intors, ca si poporul evreu din pustie spre tara Fagaduintei, la locul unde traieste Hristos, locul unde este Viata si Adevar.

Iubiti credinciosi!

Să trăim fiecare zi constienți că timpul nu este al nostru, ci este timpul oferit de Dumnezeu, spre a-L cunoaste, a trai după voia Lui și a ne pregăti pentru o lume afara de timp, adica o lume a vesniciei, după cuvântul Fericitului Augustin :„caci ne-ai făcut pe noi Doamne spre a te cauta si nelinistit este sufletul meu pana ce se va odihni intru Tine”. Amin!

Moara lui Kalusek

urmare din pag. 1

Cartea a fost prezentată publicului din România la 7 februarie 2008, în București, la Facultatea de Istorie a Universității – amfiteatrul „Nicolae Iorga”. Au urmat lansări la Brașov – Sala culturală „Reduta”, în 8 februarie a.c. și la Făgăraș - Sala Fundației culturale „Negru Vodă”, în 9 februarie.

Doina Jalea, scriitoare de renume, redactora cărții, a făcut prezentarea acesteia la București. Domnul Marius Oprea, președintele IICCR și consilier al Primului ministru, și domnul Cosmin Budeancă, șeful biroului „Muzee, Memorie” din cadrul IICCR, au asigurat prezentarea cărții la Brașov și Făgăraș.

Redăm în continuare prezentarea domnului Cosmin Budeancă.

Un destin între pietrele de moară ale istoriei

Cosmin Budeancă

Eliberați de sub presiunea unui sistem totalitar, după 1989, foștii deținuți politici au început să ridice vălul așternut deasupra trecutului și rezultatul acestor demersuri sunt o serie de lucrări memorialistice sau interviuri.

Marcat de traumele îndurate în închisorile comuniste și, mai ales, de trecerea anilor, efortul de rememorare a unor momente tragice din trecut este unul dificil, dar în egală măsură angajant. Conștienți că au fost parte a unui experiment diabolic, majoritatea celor care decid să își aștearnă amintirile pe hârtie o fac sub presiunea conștiinței, care nu le permite să țină ascunse fărâme de istorie, minuscule părți ale unei istorii naționale abrutizate. De asemenea, un alt motiv care îi impulsionează pe memorialiștii perioadei comuniste este datoria morală față de aceia dintre ei care nu au mai scăpat din iadul închisorilor, și totodată convingerea că dezvăluirea adevărului istoric ascuns aproape o jumătate de secol este imperios necesară.

Dacă în anii '90 numărul de lucrări memorialistice era unul extrem de mare, cu timpul acesta a scăzut, pe de o parte pentru că majoritatea celor care au avut tăria de a așeza pe hârtie amintirile au făcut-o deja, iar pe de alta că cei doi dușmani nemiloși, timpul și vârsta, și-au spus în egală măsură cuvântul. În aceste condiții a fost o reală surpriză ca în vara acestui an să citească manuscrisul volumului „Moaara lui Kalusek. Începutul represiunii comuniste” de Victor Roșca. Avusesem șansa de a-l cunoaște pe autor cu un an în urmă cu ocazia simpozionului „Rezistența Anticomunistă - cercetare științifică și valorificare muzeală”, desfășurat la Făgăraș-Sâmbăta de Sus. Era atunci unul dintre invitații „din străinătate”, și nu știam nimic despre el în afară de faptul că este originar din satul Râușor, din Țara Făgărașului. Mi-a apărut ca un om modest, retras, fără „ieșirile” specifice unora dintre românii care, după ce au cunoscut mirajul Occidentului, se întorc în țară și încearcă prin orice mijloace să epateze.

Dar cine este, în câteva cuvinte, Victor Roșca? S-a născut în satul Râușor, județul Brașov și a fost arestat în 1948, în timpul examenului de bacalaureat, ca lider al unui grup de elevi de la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș, care s-au manifestat contra instalării regimului comunist. A fost condamnat la 2 ani de închisoare corecțională, pedeapsă prelungită cu încă un an. A executat

pedeapsa în Penitenciarul Târgușor, însă a trecut și prin alte penitenciare (Brașov, Jilava, Ploiești). A fost eliberat în 1951 și până în 1952 a avut domiciliu obligatoriu în satul natal.

În urma refuzului de a colabora cu Securitatea, în martie 1952 are un „accident”, fiind călcat de un camion, rezultatul fiind 5 fracturi de bazin.

În 1953 s-a înscris la Facultatea de Construcții Civile și Industriale din București, având recomandarea directorului Întreprinderii de Construcții din Făgăraș, pe care îl medita la matematică și fizică, deoarece urma Facultatea Muncitorească. În 1958 este exmatriculat din facultate după ce se află că fusese deținut politic. În anul următor este arestat a doua oară pentru manifestări legate de Revoluția din Ungaria și condamnat la 4 ani închisoare corecțională. Execută pedeapsa în lagărele de muncă din Balta Brăilei și este eliberat în 1963 de la formațiunea Ostrov, în urma unui decret de grațiere.

În 1967 susține bacalaureatul și este reînmatriculat în anul V la Facultatea de Construcții din Cluj, cursuri serale, reușind în 1969 să obțină diploma de inginer constructor. Lucrează până în 1988 pe mai multe șantiere de construcții din țară.

Șicilele din partea autorităților continua și în 1983, Sfatul Popular din Municipiul Brașov îi închiriaza în mod abuziv apartamentul, mobilat și aflat în proprietate personală, unei alte familii, cu aprobarea secretarului Municipiului Brașov, care știa că fusese condamnat politic. În aceste condiții, hotărăște, împreună cu familia, să părăsească România. În 1988 face o vizită împreună cu soția, Elena Barbu Roșca, la fiica sa din Canada, unde cere azil politic.

Atașat sufletește de România, în 1997 înființează revista literară Candela de Montreal al cărei redactor șef este până azi.

Revenind, însă, la cartea de față, manuscrisul acesteia a fost lăsat de autor în țară, în 2006, cu speranța că el va putea să vadă lumina tiparului. Păstrând discreția asupra acestei dorințe, a fost nevoie să treacă un an până ce acesta a ajuns la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România.

După o primă lectură, am constatat că avem de-a face cu o carte captivantă, care te ține cu atenția încordată de la început până la sfârșit. În ceea ce privește conținutul, acesta oferă câteva perspective majore: putem afirma că, în ansamblu, volumul poate fi definit ca o survolare a istoriei de după al doilea război mondial, „la nivelul ierbii”, a oamenilor simpli, reprezentând, în egala măsură, o

analiză profundă a problemelor și trăirilor unei generații reprezentată de tineri elevi, la începutul unei perioade de viață, marcați puternic de încheierea mării conflagrații și, mai ales, de instaurarea comunismului.

Din punct de vedere al subiectelor tratate, cartea ar putea fi împărțită în două: perioada dinaintea arestării și cea de după arestate. Dintre subiectele care sunt prezentate în prima parte și care pot prezenta interes pentru istoricii perioadei comuniste menționăm doar câteva: deportarea etnicilor germani, epurările și schimbările petrecute în administrație după venirea comuniștilor la putere, falsificarea alegerilor din 19 noiembrie 1946 în Țara Făgărașului, reacția populației și transformările din societatea acelor ani.

Perioada de după arestare este tratată pe larg și reprezintă în fapt partea cea mai consistentă a cărții. Ea este o veritabilă frescă a schimbărilor petrecute în sistemul carceral românesc, trecerea de la Siguranță la Securitate, schimbările de personal din închisori și, mai ales, de comportament față de deținuți.

Noutatea reprezentată de paginile semnate de Victor Roșca o reprezintă aceea că aduce o contribuție esențială la cunoașterea modului cum funcționa în acei ani aparatul represiv în Făgăraș, și mai ales Siguranța din Brașov, sau „Moaara lui Kalusek” cum o numește autorul, unde roata morii se învârtea „zdrobind trup după trup”.

Autorul descrie cu acuratețe diferitele metode de tortură inimaginabile la care erau supuși cei arestați, pentru a oferi mărturii incriminatoare. Astfel, dacă la Făgăraș „schingiuirea se făcea la voia întâmplării”, deținuții fiind „bătuți ciobănește, cu bătele”, la Brașov „tortura se aplica după rețete și metode stabilite științific”. În Siguranța brașoveană „bătaia pe fus” era cea mai des întâlnită, dar nu erau excluse nici bătaia cu pumnii la stomac și ficat, sau cu creionul la testicule, „cântatul la pian”, care „era cea mai dureroasă. După primele lovituri, victima izbucnea în lacrimi fără să poată plânge, din cauza durerilor insuportabile”. Pe lângă torturile fizice și psihice la care erau supuși, torturarea prin foame a avut un rol determinant în înfrângerea rezistenței, iar aceasta a fost atât de puternică încât, poate în mod inconștient, autorul a fost extrem de marcat de ea, pe mai multe zeci de pagini descriind chinurile determinate de aceasta.

Nu lipsite de importanță sunt portretele unor făgărășeni sau a altor personalități care au suferit în închisori, și pe care autorul i-a cunoscut în acei ani. De menționat doar Ioan Mogoș, Nicolae Mazilu, părintele Arsenie Boca,

continuare în pag. 5

Un destin între pietrele de moară ale istoriei

urmare din pag. 4

generalul Leonard Mociulschi, generalul Negulescu.

În aceeași categorie, a portretelor, dar de data aceasta a celor aflați de cealaltă parte a baricadei, pot fi menționați torționarii Kalusek, șeful Siguranței Regiunii Brașov, sau Budaca, directorul Penitenciarului Regional Brașov.

De asemenea, avem o prezentare detaliată a desfășurării unui simulacru de proces, cu tot ce presupunea acesta: un Tribunal Militar subordonat total directivelor Partidului, procurori al căror discurs oglindea „lupta de clasă” și intervenții formale ale avocaților apărării, marcate de teama acestora de a nu ajunge în boxă în locul „clienților”. În anii următori, aceste imagini vor deveni frecvente pentru un număr din ce în ce mai mare de persoane, dar în februarie 1949, pentru tinerii elevi de liceu impresia era că au trecut într-o utopie aparte, în care tot ce părea nefiresc devenise o realitate sumbră.

Nu în ultimul rând, trebuie menționate descrierile plastice, realiste, ale unor locuri de detenție cum ar fi penitenciarul regional Brașov, închisoarea Văcărești, sau Fortul 13 Jilava.

După o muncă de ani ele zile, în care, după cum ni s-a destăinuit autorul, a scris și a rescris de mai multe ori paginile cărții, a ajuns la o formă care să-l mulțumească. Avem astfel, prin „Moara lui Kalusek”, nu doar un volum de memorii, ci o carte cu certe valențe literare, care reușește să îmbine elementele biografice și amintirile personale cu reprezentări ale unei epoci, într-o construcție narativă extrem de captivantă. Deși e doar o picătură din oceanul de suferință reprezentat de România comunistă, credem că volumul domnului Victor Roșea își va găsi locul alături de alte lucrări de gen, și va fi de un real folos celor interesați de fațetele multiple ale trecutului recent.

Dar se cuvine să semnalăm și un „neajuns” al cărții, acela că se încheie brusc, ca un serial, atunci când acțiunea este mai interesantă, lăsând cititorul în așteptarea continuării. Dezvăluim, însă, aici un secret, acela că al doilea volum referitor la detenția de la Târgșor, și încercările de reeducare din penitenciarul de minori de acolo este aproape finalizat, urimând să se alăture în scurt timp acestei prime părți din romanul-real al unui destin care a trecut prinre pietrele de moară ale istoriei.

Poezie religioasa Olga Alexandra Diaconu – Iași -

MĂ-NCEARCĂ, DOAMNE,-UN DOR

Mă-ncearcă, Doamne,-un dor de mine
de parcă-n mine am murit
sau poate că e dor de Tine
căci simt în mine-un infinit

un infinit ce mă separă
de pacea ce mi-o dăruiești
și simt un vid ce mă doboară
în mine, Doamne, când nu ești

Deodată lin Te simt pe creștet
cum mi te lași ca un balsam
Devin din nou lumina blândă
din clipa-n care mă nășteam.

VIS

Ca gheața polară de rece să fiu
căldura Iubirii să pot să ți-o țin
În liniște-adâncă să pot să Te sorb
să crească în mine un suflet enorm

În grația Ta să pot să mă-nalț
în zborul divin fără scară sau lanț
Să pot să privesc în adâncul divin
ca o axă-n tre poli să pot să devin

Înțelegerea să-mi strălucească-n
privire
precum polii Pământului strălucesc
în Iubire
Coloana să mi-o-ncingă Iubirea ca
brăuri
brațele mele să curgă în râuri
iar faptele mele, fără aripi sau șine
s-ajungă-n Marea Compașunii
divine.

MI-E SUFLETUL ÎN
AȘTEPTARE

Mi-e sufletul în așteptare
ce el așteaptă cine știe
dar e prezentă acea tăcere
ce adevărul doar îl scrie

Tăcere. Scări întortocheate
m-aduc prin cețuri iar la Tine
și nu Te văd. Simt doar căldura
cum mă ridică din ruine

Văd doar coroana cum s-arată
și cum dispăre sus pe cer
Pe nesimțite-mi intri-n suflet
și îmi rămâi ca ienicer

Nu vreau să știu ce am gândit
până acum numai o clipă
Îmi spune gândul că eram
numai un suflet în risipă

Doar zborul, știu, mă-mbogățește
și mă ridică în lumină
de-aceea stau în așteptare
și uit că sunt un boț de tină.

Din activitatile Scolii Duminicale a Bisericii "Buna Vestire"

Intrarea copiilor

In 16 decembrie, a avut loc serbarea Pomului de Craciun organizata de Asociatia Doamnelor si Scoala Duminicala a Bisericii "Buna Vestire". Copiii au fost constiincios pregatiti, profesorii implicati la maximum, iar parintii multumiti si bucurosi. In acest an Scoala Duminicala a pregatit o sceneta cu nasterea Domnului nostru Iisus Hristos. Decorul a fost pictat de Preoteasa Elisabeta Manea. Acompaniamentul la pian l-a executat Lidia Constantinescu. Partea tehnica a fost asigurata de Stefan Bata. Fotografiiile au fost facute de Leona Mozes (l.mozes@videotron.ca). Decorul si costumele, prezentarea micilor nostrii artisti ne-au facut in acea zi sa traim mai intes minunea Nasterii Lui Iisus. Sceneta a fost presarata cu colinde : « Steaua sus rasare », « O, ce veste minunata », « Astazi s-a nascut Hristos ».

In partea a doua a serbarii copiii au prezentat « Capra », « Steaua » si « Plugusorul ». Si aici, copiii au imbracat costume nationale romanesti si accesorii specifice acestor traditii .

"Rugaciune" de M. Eminescu

Sceneta de Craciun

Din activitatile Scolii Duminicale a Bisericii "Buna Vestire"

Sceneta de Craciun

In partea a treia, copiii au continuat cu colinde românești tradiționale, dar și colinde în limbile engleză și franceză (« Les anges dans nos campagnes », « Jingle Bells »...). Și în acest an Mos Craciun a venit încărcat cu daruri multe . Ajutat de doamnele din Asociația Doamnelor, Mosul a împartit cadouri și a promis că va veni și la anul.

Mulumim lui Dumnezeu pentru tot ce face pentru noi, pentru biserică și comunitatea noastră. Totodată mulțumim părinților și profesorilor pentru osteneala lor și invităm toți copiii să participe la cursurile Scolii noastre. Împreună vom descoperi tainele sfinte noastre credințe ortodoxe și tradițiile noastre românești. În fiecare duminică, de la ora 11.00 până la ora 12.00, Școala Duminicală va aștepta.

Colindul cu Capra

Din activitatile Scolii Duminicale a Bisericii "Buna Vestire"

Steaua

Text redactat de Preteasa Elisabeta Manea in colaborare cu cadrele didactice ale Scolii Duminicale, Biserica Buna Vestire, Montreal : Preteasa Claudia Alexandrescu, Adriana Bata, Claudia Boldea, Dan Chira, Marie-Christine Florea, Daniela Folea, Natalia Leahu, Preteasa Elisabeta Manea, Anne Navin, Alexandra Pac-Urar, Anca Pacurar, Corinne Salamis, Luciana Savulescu, Rodica Turlea, Anica Vidal.

Indrumarea religioasa: Preotul Paroh Liviu Alexandrescu, Preotul Ioan Cotrigasanu, Preotul Adrian Manea si Parintele Diacon Vasile Trif.

Plugusorul

Mos Craciun

De la stg la dr:
pr. I. Cotrogasan, preteasa E. Manea, pr. A. Manea, pr. L. Alexandrescu, preteasa C. Alexandrescu, Mos Craciun (Horea Stanga)

Aniversare Eminescu

Sâmbătă 19 ianuarie 2008, ora 11:00 a avut loc Comemorarea de 159 de ani de la nașterea marelui nostru poet Mihai Eminescu.

Festivitatea s-a desfășurat în două părți: o scurtă ceremonie exterioară în Place de la Roumanie cu depunerea unei jertbe de flori la statuia poetului și la restaurantul Mamma's, unde au fost prezentate aspecte legate de Eminescu. Invitată de onoare Fundația Nelligan, reprezentă de președinte, domnul Michel Dallaire.

De ziua nasterii marelui EMINESCU poetul George Filip i-a daruit fratelui sau mai mare, cum ii place sa se defineasca printre noi, cativa trandafiri.

Organizarea a fost asigurată de Placeromfest, prin domnii prof. Univ. Emerit Wladimir Paskievici și Constantin Marc-Marinescu.

Un brad la picioarele lui Eminescu

Pe data de 1 Decembrie, deci concomitent cu ZIUA NATIONALA A ROMÂNIEI, lângă statuia eternului nostru EMINESCU, situată în Piața Romaniei din Montreal a apărut un frumos brad de Craciun. Ideea i-a aparținut bunului român, tânărul Daniel Constantin Manolescu.

Inițiativa și o consideram ca pe un frumos început de tradiție.

Redacția CANDELA

La recenta dezbatere despre Eminescu și moartea sa dl. Daniel Constantin Manolescu a evocat numele tatălui său și a pus punctul pe I referitor la moartea suspectă a Luceafărului poeziei românești

Gânduri pentru români și românce

Necesitatea riturilor Prea Cucernicul Domn Radu Roscanu, protopop mitrofor

Riturile nu sunt scopuri în sine, ci mijloace: scopul lor este de a crea «legături»; ele ating, astfel, «esențialul» omenescului. Ritul este, în același timp, obiectul întrebărilor, sau chiar al suspiciunilor. El implică o dimensiune repetitivă care ridică întrebări sau care neliniștește. Cultura occidentală, dornică să păstreze libertatea individuală, nu are încredere în această practică repetitivă, care poate fi asociată unei tradiții percepute a priori ca alienantă, în virtutea unei puternice prejudecăți negative.

Repetarea este un element fundamental al ritului. Repetarea ritualică se realizează pe o bază individuală (Euharistia) sau pe o bază comunitară (eclezială). De exemplu, botezul care este preluat de la un individ la altul. Dar oare, prin repetare, riturile nu refac un același cu sens fix, o eficacitate încremenită? De ce această insistență în legătură cu repetarea ecteniilor și a altor rugăciuni liturgice în liturgia noastră? Răspunsul este următorul: forța repetării nu elimină dinamismul creator de sens. Repetând aceeași parte, aceeași rugăciune, ceva evoluează întotdeauna prin modul de a o face. Ceva diferit, nou, trece întotdeauna prin aceeași ectenie cântată de mai multe ori. Dimensiunea «dinamică» sau «creativă» a repetării ritualice provine, înainte de toate, din experiență, din «trăirea» persoanelor și a grupurilor. Experiența umană, viața omenească sunt «mișcare», sunt dinamism. Ritul orientează această experiență. Ritul nu merge fără țintă, el înscrie această mișcare într-o anumită direcție, «legată» de sensul pe care îl are ritul într-o anumită cultură, într-o tradiție, într-un grup uman și în limbajul de exprimare a cultului.

Riturile nu pot fi reduse niciodată la «conținuturi mai adecvate sau mai explicite». Ele nu pot fi nici «rezumate», nici «prescurtate», nici «schimbate». Ele sunt locurile unui mod de a fi, iar aceasta stabilește întreaga diferență, când este vorba despre eficacitatea riturilor.

Ritul este deci un concept transdisciplinar. El presupune și implică un comportament specific, legat de reguli precise și de anumite situații. Orice rit este marcat de repetiție. Există astfel un sens trăit și fapte simbolice. În orice ritual, este ceva în plus față de trăitul

prezent, care se referă întotdeauna la altceva și iată-ne astfel foarte aproape de sensul sacralului. În orice ritual, trebuie să existe o atitudine de credință. În plan psihologic, funcțiile ritului sunt de a canaliza neliniștea și de a promova bunăstarea participanților. În plan social, funcțiile ritului sunt cele ale comunicării, ale reglării și ale menținerii continuității în timp. În plan spiritual, funcțiile ritului sunt cele de mediere cu divinul și cu valorile transcendente.

Riturile utilizează un limbaj care este cel al inconștientului. Totul este spus în ele într-o formă simbolică care unește sau dezbină, potrivit tipului de ritualitate. În el apar și legături cu straturile cele mai profunde și mai active ale ființei umane. Sunt puse în joc trupul și sufletul - adică ființa umană completă - ale ființei sociale și ale individului.

Să ne păstrăm sfânta ritualitate. Ea reprezintă o moștenire de mare preț. Ea ne definește și ne conține ca o casă duhovnicească.

Și să nu întreprindem nimic, fără Dumnezeu!

COPIII NOSTRI SUNT FRUMOSI

Copilul cu chitara

Luca Bocanet are trei ani și patru luni. Este chitarist și vorbește la telefon în trei limbi: română, franceză și engleză. De mult a aflat că cea mai bună ciocolată este... cea albă. Aviz vizitatorilor!

SAI - Frunza si Flutur

PREOȚII SCRIBU POEZIE MODERNĂ

Marian Barbu

Ca în atâtea rânduri, în municipiul Timișoara se tipăresc elegante cărți de literatură, al căror conținut a devenit de mult punct de referință, în toate sensurile. Desigur că la aceste identificări contribuie în primul rând autorii, dar și editorii cu prietenii lor – tipografii.

În această ultimă categorie de sublinieri, se cuvine să încadrez și antologia lui Ioan Petraș, intitulată **adânc pe adânc**, *sacerdoțiu liric*, Ed. Brumar, 2006, 400 pagini.

Farmecul și ineditul cărții se află în puterea de comunicare a cuvântului românesc așezat în tipare personale de către zece preoți, din cei unsprezece identificați de antologator. Așadar, slujitorii altarului, prezenți alfabetici, se exprimă în poezie și poeme, cu totul diferite de ceea ce se știa din lirica universală și română. Cu atât mai mult, cu cât poezia religioasă, în sens benefic etimologic, este foarte greu de realizat în timpurile moderne. A se vedea diferența de înălțime stilistică și ideatică dintre creațiile lui Dosoftei, pe de o parte, Tudor Arghezi și Vasile Voiculescu, Nichifor Crainic sau Vasile Militaru, pe de altă parte. Ca să nu mai vorbim de lirica gândiristă, ori de câteva capodopere ale ardeleanului Ioan Alexandru. Mai întâi, trebuie făcută precizarea de fond – între clasici ortodocși care scriu poezie și laici care se învrednicesc întru colaborarea cu spațiul religios. Fiind structuri diferite în perceperea timbrului religios și limbajele

emise, fiecare se prezintă în alte straie de notificare.

În cazul antologiei de față, cei zece scriitori, datorită antologatorului, sunt reprezentați prin creații, unele dintre ele oricând putând fi incluse în antologii naționale, ori cunoscând traduceri în limbi de circulație internațională. Aici ei poartă aceleași beneficii ca și colegii lor de acolo.

Fapt îmbucurător, preotul Ioan Petraș a impus o structură standard fiecăruia dintre preoți-poeți. Adică, după nominalizare, fiecăruia i s-a rezervat: o bibliografie, un set de referințe critice și un ciclu de zece poeme. Oferta de pagini poate că provine și din opțiunea autorilor, ba pentru o biografie mai dezvoltată, ba pentru mai multe referințe critice, ba pentru anumite poeme, care nu permiteau o scurtare sau o întrerupere a discursului.

Tot între atributele de valoare ale cărții nominalizăm și pe acela al includerii unor autori din exil – Theodor Damian și Dumitru Ichim. Într-un alt cadru de evaluare, ar merita un studiu aparte literatura clericilor ortodocși de factura acestora, deoarece ei, ca persoane, rămân cei mai expuși vitregiilor exilului, în confruntarea permanentă cu vitregiile timpului contemporan. Singurul lor sprijin fiind numai religia, în particular, limba română care, în adâncul ei, vinuește cel mai apropiat de suflet, de treimea biblică.

Dar tot în cazul acestora, apare întrebarea – cum se mai pot adăpa la izvoarele vii ale limbii vorbite, de ce nu și scrise? – care circulă în România? Ei bine, fără maliție, oricâtă putere de asimilare ar arăta fiecare,

sincopel, inciziile false, neadecvate apar fără voia autorilor.

Biografia părintelui Theodor Damian punctează o activitate ecumenică și științifică de toată lauda, pe măsura studiilor de specialitate din țară și din străinătate, în mod deosebit din USA. La capitolul „Cărți publicate”, doar una în 1989 (*Liturghia Cuvântului* – poezii, în USA). Abia după aceea, titlurile originale se-nmulțesc, majoritatea apărute în România.

Faptul rămâne simptomatic pentru mai toți scriitorii români rămași în țările de peste ocean, Canada, SUA, dar și în Franța, Suedia, mai puțin Italia ori Spania.

Modernitatea poeziei lui Theodor Damian se află în topica liberă a poemului, fără să pună în tiparele lui cuvinte expres religioase. Un poem se intitulează *Ada-Kaleh*. Strămutarea cunoscutei insule îl determină pe poet să ceară pedepsirea celor care nu vor să pună semn mănăstiresc undeva, măcar prin apropiere, „ca să se știe / de unde, de când și de ce”.

Un poet bântuit de neliniști existențiale și de blagiene suspinuri lăuntrice, puse toate sub semnul luminii (Aurel Sasu), se arăta Dumitru Ichim de la volumul de debut *De unde începe omul* (1970). Îi desprind din textele antologate flerul de metru folcloric, excepționala jucăușă *Din ce zero-ncepe a conține o reflecție stenică despre regăsirea de sine*: „Că un zero e și-n mine / Pur izvod pentru un alt a / Spre cuvânt în treceri line / Când omega va-nnopta”.

Învățulul prelat Valeriu Anania, în postura de scriitor, ilustrează imaginea de renescentist al lui *homo universale*, manifestările sale, ușor reperabile, fiind în poezie, proză, teatru, eseu, amintiri etc.

Născut la 18 martie 1921, Valeriu Anania vine în literatură din 1935, când debuta în revista „Ortodoxia”, cu poezia *Pământ și cer*. De aici înainte, tagma scriitorilor îi devine tot mai apropiată, fiind complementară activității sale religioase. În parte, volumul de memorii *Rotonda plopilor aprinși* (1983) este o cuceritoare depoziție în această privință.

Oricâte reprezentări critice favorabile am invoca, niciuna nu întrecește munca de jertfă depusă în „revizuirea în limba română și de comutare a *Bibliei*, începând cu textul *Noului Testament*, începută în ajunul Crăciunului din 1990, și extinsă ulterior asupra întregii *Sfinte Scripturi*, timp de unsprezece ani. Ediția jubiliară fiind gata în anul 2001.

Din ciclul celor zece poeme, de factură diferită, semnalăm *Cântec de leagăn*, în maniera colindelor, și *Anamneză*.

continuare în pag. 12

PREOȚII SCRIU POEZIE MODERNĂ

urmare din pag. 11

Aceasta din urmă ne apare ca o autodefinire a puterilor creatoare, relevate prin ...Cuvânt. Desprind doar două secvențe : „Puterile cuvântului le știu / și nu de-acum și nici de prin aproape, / ci de pe când mi se purtau pe ape / în oglindirea cerului sălcui, / precum în deltă duhul dimineții / închipuie icoane din nimic ...”. Și o afirmație gravă, de o solemnitate a limbajului conștientizat : ”Sunt un om ca voi, dar om încuvântat”.

Tare cunoscut din presa literară, Constantin Hrehor, din Bucovina, ne apare ca un fericit preot care îmbină literatura cu grafica, ilustrația de carte, cu expoziții și lansări de carte, cu multiple convorbiri, cu oameni din țară și cu prieteni din Basarabia.

Reprezentant al generației 80, preotul Hrehor scrie dezinvolt lângă Traian T. Coșovei, Florin Iaru, Al. Mușina, Bogdan Ghiu și alții. Refugiul în nocturn și melancolie îl împinge spre un „târziu bacovian” ori un fel de „somm blagian” (G. Vulturescu). Marin Mincu, scriind despre „autenticitatea” lui Hrehor, nota : „poetul are vocație vizionară, rostirea sa fiind impregnată difuz de acea extază trăită pe care o receptăm direct când citim textele lui San Francesco d' Assisi”. Rețin o postmodernă inscripție, intitulată *Cina fără ucenici* : „Umbra mea îmbracă o altă umbră / îmbrăcată de o altă umbră / îmbrăcată în veșmântul altei / umbre // secera / secera / secera // un potir / în mijlocul câmpului”.

Și preotul Ioan Petraș se aliniază mirenilor care, pe lângă volumele tipărite, este cunoscut din paginile unor publicații literare de prestigiu : „Dacia literară”, „Convorbiri literare”, „Poezia”, „Amfiteatru” și a. Lirica publicată de părinte are ca modele pe interbelicii Nichifor Crainic, Lucian Blaga, dar și pe mai tânărul Daniel Turcea (1945 - 1979), zice Cornel Ungureanu, adăugând : „după Eugen Dorcescu, Timișoara dă poeziei românești de azi pe cel de al doilea poet creștin important”. Rețin un poem - constatare, cu atâtea etaje de subtilitate, atingând discursul de escortă : „Vom îmbătrâni în aceeași rană / tu vinzi inorogi / și te rogi / și te rogi / unor pietre iertătoare // eu trezesc în inima drumului / ropote de cai nenăscuți / în umbra de aur a marmurei // vom îmbătrâni în același cuvânt, / Tu, mlaștină bănuind înserarea, / cucernică pace a dealului care / sprijină asfințitul / eu, un loc unde moartea / nu poate-nflori / și-ntr noi, cămara pecetluită / a Bucuriei”. (*Bucurie V*)

Din Ardeal, ca și antologatorul, Ioan Pinteau aduce o poezie clară de postmodernism, care, oricând poate fi revendicată (pentru scheme de istorie literară, nu ?!) de optzeciști su de cei care le-au urmat. Poezia părintelui, prin „dinamismul creștin”, însușit creator, caută să vadă dincolo de imaginea lumii înconjurătoare, mergând spre esențe. Aflat aici cu viziune și cuvânt, Ioan Pinteau devine un „contemplativ activ” (Adrian Popescu). Iată începutul poemului *Emily* : „Sunt oare în stare poezii să abandoneze poezia / și pâș-păș să se retragă în orașelul amherst, / dragă domnișoară Emily ? / și acolo anonimi și ascunși în ei înșiși / precum broasca țestoasă / ca pe-o bucată de sticlă să șlefuiască / propria glorie?”

Înclinând spre filosofare în marginea celor simțite, văzute și nevăzute, preotul moldovean Dorin Ploscaru are tonalități lirice cu un vibratou de erupție cetățenească. Scrie dezinvolt despre Tahiti și Paul Gauguin, de Horia Bernea, de punctul asasin, pe care îl subintitulează „cântec de cuc”, de „pragul tocit al lespedei de marmore pe unde au trecut civilizațiile, *Francisco de Goya* (excelent poem), *Noaptea de logos*, (Pământul se zbatea / rotund se zbatea / ca peștele pe uscat / până când a venit / a venit și l-a aruncat / în apele începutului, / Logosul”.

Alți trei preoți se numesc Nicolae Jinga, Sever Negrescu și Tudorică Mihalache (ordinea alfabetică a fost propusă de antologator).

Nicolae Jinga a avut o viață zbuciumată, încărcată de toate dramele provocate de „timpul roșu”, dar și de unele de ordin familial. Ele însă nu l-au abătut de la drumul scrisului, pentru care și-a făcut un țel suprem de comunicare. Poemele din antologia de față sunt exprimări de tip categorial, afirmări care n-au nevoie de justificări sau completări. O secvență din poemul *America rogvaiv* (sic !), prin care poetul își definește materialul de ...lucru : „Cuvintele au o mecanică / fină și rece. Creierul meu / le filtrează atent înțelesul, / aerul jur împrejur / de prezențe străine se-narcă, / parcă și buzele fac pași mărunți / pe calote de gheață, clipa e / tulpure, clipa-i semeată și gura / mușcă structura poemului”.

Debutând cu poezie în 1987, în revista „Familia” (cu sprijinul Anei Blandiana și al lui Al. Cistelean), preotul Sever Negrescu (n. 20 febr., 1960, în com. Husnicioara, județul Mehedinți) își adună târziu creația, în 1997, pusă sub titlul *Smerenia cuvintelor*. I-au urmat alte două volume - *Respirația ploilor* (2001) și *Strigături în șoaptă*, precum

și mai multe colaborări la reviste literare din Craiova și din țară.

De la Cluj, criticul C. Cubleşan observa : „Vibrația gravă a sentimentului existențial se pune în relație directă cu transcendentul, de unde o anumită ipostază religioasă transbordată glumeț”.

Un alt critic ardelean, recunoscut pentru finețea observațiilor sale, l-am numit pe Alex. Spânu, scria despre Sever Negrescu : „Incomplet desprinsă de cele pământeste (de unde și necesarul fior al dubitației), simțirea poetului preot se aliniază necondiționat simțirii celești dintru început și veșnicie, netulburată de ale lumii valuri, dar nici indiferentă la dramatismul necesar”. A se vedea mai în detaliu poemele antologate : *Sita*, *Caniculă*, *Eclesiastice*, *Stranele din cer*.

În 2006, părintele Mihalache Tudorică a împlinit două decenii de apariții editoriale (poezie și proză), toate din Craiova. Ceea ce l-a detașat net de confrății scriitori, nu numai din zonă, ci și din țară, l-a reprezentat proza scurtă, unde fibra originalității se mpletește de minune cu autenticitatea din mediul rural. Îi lipsește prozei doar neașezarea în pagină ca în tiparele poemelor soresciene din ciclul *La Liliaci*. Încolo, consună identic sub raportul multiculturalității tradițiilor olteneste și a interferențelor stilistice admirabile.

În schimb, poetul rămâne subjugat teluricului și luminosului religios care atinge metafizic, îndepărtându-se de acel gândirism iconar sau prea simplu *pro domo*. Cunoscător îndeajuns al celor sfinte și neprihănite, preotul poet își armonizează glasul din postura credinciosului de rând, prosternându-se în fața celor veșnice cu gândul îndepărtării sau absolvirii de păcat. Subscriu, în acest sens, observației confratelui de breaslă ...lirică, lui Dan Lupescu care vede, în postura preotului, pe omul smerit și înțelept în fața lui Dumnezeu.

O *Postfață* de constatare religiosului în literatura noastră, înainte și după 1989, semnată de Cornel Ungureanu, înregistrează un fapt de cultură, cu accente benefice pentru autorii antologați de Ioan Petraș.

Atât postfațatorul, cât și antologatorul, printr-un asemenea demers nobil și binevenit, au pierdut din vedere - și de ce oare ?! - un fapt elementar de istorie literară : datarea textelor, atât a celor de referințe critice, cât și a poemelor excerptate. Într-o asemenea situație, întreaga „activitate” devine o carte de bibliotecă personală și nu de ...bibliotecă pentru toți. Păcat, mare păcat științific ! Pe marginea acestui neajuns, se poate glosa îndelung, fără să ne scadă înălțimea arătătorului.

Poezii de
Liviu-Florian Jianu

RANA ÎN LUMINA

De m-aș uita în rănile adevărate
aș vrea în burta mamei să fi mas,
căci rană-ți sunt, și sângerez păcate,
și cui îți sunt, și-n rana ta, popas –
și umbrei mele, nu îi sunt stăpânul,
și unde cade, n-am putere, n-am,
să-l țin Dumnezeirii tale, spinul,
cu năruitul suflet, să-ți fiu ram –
de aș privi în rana de lumină,
aș vrea o veșnicie să fiu lut,
să nu cumva pe Tatăl să-l sărut,
pe rana Dumnezeului din tină –
atunci sărut doar rana din icoană
și neștiut, aș vrea să fiu pământ,
pe care picuri dragoste din rană
și arde-n turmă, fără un cuvânt...

ATÂT S-A DAT

Atâta a fost dat. Doar cerul gol.
Pământul
Pe care-ți calci în liniște cuvântul.
Copacii verzi. Și râul limpede ca aerul
în crengi.
Și Ioan pe mal, înfășurat în cergi
La mijloc.
Și Ioan botează omul, sau chiar pe
Dumnezeu l-a botezat?
Mulți zic că botezat a fost Iisus cu
duhul sfânt, și apă.
Că Fiul e-n Treime într-un Duh, și Tată,
Dar iconarul s-a gândit să pună-n loc
Un porumbel cu ghiocelul de lumină-
n cioc:
Atâta a mai fost. O pasăre
străluminând,
Înaltă.
Ioan nu a ridicat palate: pădurile i-au
fost singurătate,
Mâncat-a miere de albine, doar, băut-
a apă,
Și limba lui striga: "Lăsați păcatul,
Veniți și pocăiți-vă căci vine Altul"
Atâta a jinduit din lume Ioan, să ia:
Păcatul.
Atâta a fost. Doar cerul. Și pământul
gol pe cergi.
Copacii verzi. Și râul limpede ca
sufletul pe crengi.

Atâta a fost: pământ imaculat.
Pădure sfântă, cer apropiat.
Și apă.
Și Domnul a venit și a luat
Păcatul tuturor
Atâta
Din toată inima, în orice timp,
Atâta i-am dat.
Atâta a fost dat.
Și Ioan, prin cerul gol, atâta s-a dat,
Trecea, în mâini cu capul rețezat,
Printre copaci de sânge, îmbăiat,
Și gura-i de țărână se surpa în gând
șoptind:
"Păcat !...".

DOINA UNIRII

O lumanare pentru vii,
O lumanare pentru morti,
Unirea noastră pentru toti
Ce-au fost, si sunt, si vor mai fi –

O lumanare pentru vii,
O lumanare pentru morti,
Sa mai aprindem, astazi, toti,
Pentru parinti, pentru copii –

O lumanare pentru vii,
O lumanare pentru morti,
E hora noastră, între porti
De painea cea de orice zi –

O lumanare pentru vii,
O lumanare pentru morti,
Unirea noastră, de socoti,
E tot ce nu stii socoti –

O lumanare pentru vii,
O lumanare pentru morti,
Inchina-te, atat cat poti,
Cu dreptii Sfintei Romanii!

O lumanare pentru vii,
O lumanare pentru morti,
In fiecare zi, de porti,
Cu Dumnezeu ne vom uni!

O lumanare pentru vii,
O lumanare pentru morti,
Hristos este la noi, la porti,
Spunandu-ne: Romane, fii!

O lumanare pentru vii,

O lumanare pentru morti,
Mai drepti, mai buni, mai rai, mai
hoti,
Suntem ai Tai, Hristoase, toti,
Uniti pe cruci, pe tepi, pe roti,
Numai sa vii, numai sa fii!

Cu Dumnezeu ne vom uni!

24 ianuarie 2008

CATEDRALA BUCURIEI

Mi-ai spus, luminata poiana,
Mi-ai spus, zori de zi, zori senine,
Mi-ai spus: "Viata ta e-o icoana,
Eu nu pot trai fara tine!"

Si-n seara cu stele in strana,
Si-n fagurii dulci, de albine,
Mi-ai spus: "Leac imi esti, pentru
rana,
Eu nu pot iubi fara tine!"

Si-n limpezi fantani, fara cana,
Izvoare cu voci cristaline,
Mi-ai spus: "Mi-e lumina ta, hrana,
Eu sufletu-mi dau, pentru tine!"

Pe dealuri, coliba de nana,
Si cetina verde, de bine,
Mi-ai spus: "Niciodata n-ai teama,
Eu voi invia pentru tine!"

Colind ca o voce de mama,
Minune a tainelor line,
Mi-ai spus: "Tu mi-esti viata sarmana,
Eu nu-s Dumnezeu, fara tine!"

La nasterea Ta, siderala,
Iti spun, cand Lumina Ta vine,
Iti fac din Cuvant, Catedrala:
"Eu nu pot trai, fara Tine!
Eu nu pot iubi, fara Tine!
Eu sufletu-mi dau, pentru Tine!
Eu voi invia, pentru Tine!
Eu nu pot fi om, fara Tine!"

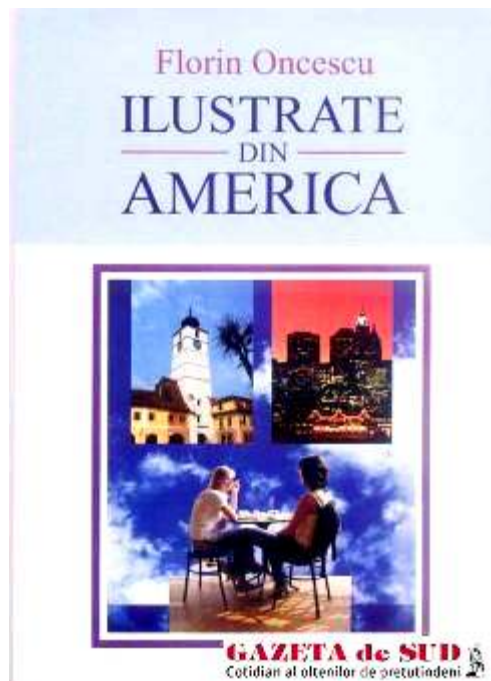
Ilustrate din America O carte scrisă de Forian Oncescu Victor Roșca

Florin Oncescu și-a surprins cititorii cu un nou volum de proză „Ilustrate din America” ieșit de sub tipar la finele anului 2007 la Editura Limes din Cluj.

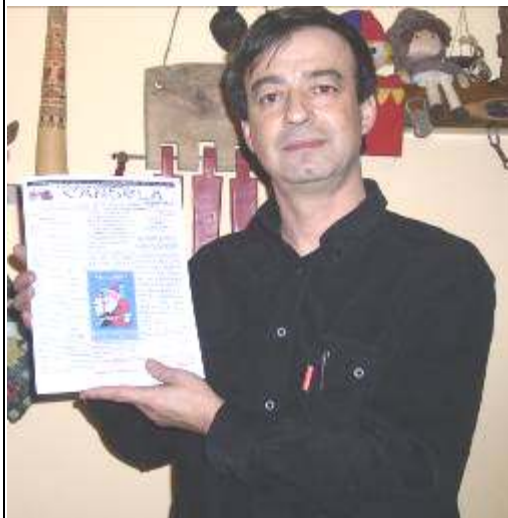
Așa cum o arată titlul, cartea este o culegere de proze scurte, „ilustrate” cum le spune autorul, imbibate de un umor fin, specific tuturor volumelor scrise anterior de autor.

„Ilustrate din America” este a patra carte a lui Florian Oncescu. El a mai publicat: Dispoziție depresivă, Editura Ramuri, Craiova, 1994; La umbra unui enciclopedist, Editura Omniscop, Craiova, 1999 și Intoarcerea, Editura Ramuri, Craiova, 2003. De asemenea, are proze incluse în antologia „Chef cu femei urâte”, Editura Alfa, București, 1997 și în „Repetiție fără orchestră”, Editura Limes, Cluj, 2004.

Florin Oncescu este un tânăr inginer care lucrează în industria aeronautică, un pasionat al scrisului care știe să scoată umorul din orice situație căruia i-a fost observator. El este membru al Uniunii scriitorilor din România, din 2004, s-a născut la Constanța, România și din 1995 trăiește la Montreal.

Creații grafice Aurelian Iulius Șuță - ȘAI

Strimați Domni,
Odata intrat în posesia adresei Dv. de e-mail am ocazia să vă scriu câteva rânduri și, totodată, să vă trimit câteva desene care sper să vă bucure privirea

CURRICULUM VITAE Duțu Victorița

Oare să prind curaj să visez?
Oare să prind curaj să scriu?
Oare să prind curaj să inchipui?
Poate că numai așa voi putea să zbor.
Eram atât de departe de mine,
Atât de departe și am pornit-o
În goana prin pădurea copilăriei mele
Și tot fugeam, fugeam, fugeam,
Mi se părea uneori că visez
Și ca-n visul meu zbor, zbor, zbor
Peste toată frumusețea naturii
Și peste visul meu, peste corpul meu
Peste toate amintirile mele să zbor.
Peste tot pamantul!

. De asemenea, tin să vă mulțumesc pentru dorința de a mă cunoaște, prin deosebitul nostru prieten, poetul Liviu Jianu.
Am primit de la Domnia Sa un exemplar din Candela și am fost deosebit de încântat să îmi regăsesc numele alături de alți fauritori de bunuri spirituale. Încă un motiv de bucurie și mulțumire.
Vă trimit câteva desene cu care am decorat atelierul meu de la Targu Jiu. [...]
Desenele exprimă, ca și atelierul, dragostea mea nemăsurată pentru tradiție, pentru familie și valorile sale și se doresc în același timp un umil omagiu adus sentimentului de iubire, de bine și de Dumnezeu.

Cu stima,
Aurelian Iulius Suta SAI
www.caricaturasai.ro
(un sai...t de caricaturist)

NUME:DUȚU VICTORIȚA
WEB:www.victoritadutu.home.ro
Pictură:www.ilincanatanael.wordpress.com
Studii: Facultatea de Matematică- Univ. "Al.I.Cuza" Iași, Facultatea de Filosofie – Universitatea "Al.I.Cuza" Iași, Masterat în "Logică și Hermeneutică"
Profesor de matematică titular la "Colegiul Tehnic Traian" București
Activitate literară și artistică
1. Debut literar în revista literară "Sud", august, 2003
2. Debut în proză în revista literară "Caligraf" decembrie 2004
3. Apariția cărții de debut, placheta de versuri: "Spatii", la Editura Muzeului Literaturii Române, august, 2003.
4. Expoziția personală de pictură la biserica "Doamna Oltea" în săptămâna patimilor, 5-10 aprilie, 2004, cu tema: "Crucea în viața noastră".
5. Expoziția de pictură și poezie "Punctul de la infinit" la Biblioteca Centrală Universitară, (Fundatiile Regale) la Sala Profesorilor
6. Apariția celui de la doilea volum de versuri: "Cuvintele", la Editura Muzeului Literaturii Române, noiembrie 2005.
7. Publicarea volumului de versuri de poezie religioasă "VREAU O ALTĂ LUME" și a celui de versuri "Cea care as fi" în antologia "Spiralele vieții" la editura ANAMAROL, aprilie 2006.
8. Expoziție de pictură de grup la Club Caffè Asimo, București; expoziție permanentă la CENTER CLUB, lângă universitate, expoziție permanentă la ceainăria RADEZ-VOU. Expoziție de pictură și poezie la Teatrul Național București, în cadrul expoziției "Body-Mind-Spirit", intitulată "Lumina de pe umărul stâng", 2007

**POEME
PRIMAVERATICE**

George Filip

POEM ALEAN

alină-mi Alino aleanul
ce-n inimă-si face culcus
când primăvara cântă în doruri
romante plângând sub arcus.

alină-mi Alino aleanul
de frate, de sânge, de dor,
de lacrimi, de glasul pe care
l-as vrea să-ti răsunen pridor.

alină-mi Alino aleanul
ca-n noaptea cu facerea ta
când tu ai adus primăvara
pe lume -în veci- nu uita...

alină-mi Alino aleanul
când florile-mi ning peste trup
cu tot ce-a urzit primăvara
si file-n calende se rup.

alină-mi Alino aleanul
acum, când departe te stiu
că-ti cântă-n priviri primăvara
si eu nu am somn...si-i târziu

priveste spre steaua sperantei
când dorul ne arde, vicleanul
si-adu-mi primăvara la poartă:
alină-mi Alino aleanul!...

REPORTAJ LIRIC

De câteva zile s-a topit zăpada
Si-a iesit din scenă ca o balerină.
Parcă-n greutate mi-a crescut mesada,
Deci am arestat-o, iar, la naftalină.

Cu-n poem în suflet plec la promenadă.
Printre bulevarde lumea curge val.
Fetele frumoase flutură pe stradă
Prefatând, din vreme, cadrul estival.

...St. Laurent, o bancă, un băiat si-o fată.
Briza scrie arii, fără portativ.
Câte-o doamnă încă încotomănată,
Tremură la soare, strict retroactiv.

Ce mai tura-vura, primăvara vine.
Nu-mi încearcă vârsta licăr de regret.
Muzele, de-o vreme, se cam tin de mine
Bănuind, probabil, cum c-as fi poet.

Cu asentimentul de la fiecare,
Cred că primăvara-i mărtisor sublim
Ce ne toarnă-n suflet limpezimi de soare
Si ne-nvată vesnic cum să-ntinerim!

SERENADA

Citesc în aer primăveri de dor
Iar florile-mi zâmbesc din depărtare
Tăind în aripi timpul călător
Si zilele ce fug din calendare.

Copilăria-mi strigă îndărăt.
Doar seceta-mi se zbate înainte
Si tâmpla germinează sub omăt
Zvârlindu-si puii-n aerul fierbinte.

Mă-npinge viata ca pe-un sclav supus:
E cenzorul tăcerilor din zgură
Si mă înjură că de ce n-am dus
Un manuscris mai vechi - la editură.

Cer cheia de la domnul temnicer
Si evadez o clipă din destine;
Vreau să-mi cârlesc cu petece de cer
Cămasa ruginită - de pe mine.

Iar de-ntâlnesc o floare, pe poteci,
Ascunsă-ntr-o romantă de tristete,
Copil bătrân, te rog să nu mai pleci
Cum mi s-a dus întâia tinerete...

Si nu ghici în taină prin oglinzi;
Asul trisează-n ori ce chintă spartă
Si dacă vrei destinul să-ti surprinzi
Priveste-te din partea străcealaltă.

Acolo - în eclipse de cuvânt,
Se-ncing la zaruri tartorii puterii
Iar îngerii coboară pe pământ
Vânzînd la negru drogul primăverii.

...prefer surghiunul meu imaginar.
Prea scumpe-s libertățile de-afară.
Mai bine-i trubadur într-un cosmar
Scriind poeme despre primăvară.

Tu, Doamna mea ce esti si nici n-ai fost
Să îngenunchi la portile lui Parce
Cersind destinul unui mare rost
Ce a plecat - si nu se mai întoarce...

**IMPLICAȚII
POLIFONICE ALE
CONFESIUNII**

(*Ecouri la o carte*)

Marian Barbu

Între realizările de vârf ale anului 2007, Asociația Scriitorilor de limbă română din Canada a înscris editarea revistei „Destine” și tipărirea câtorva cărți de literatură ale membrilor ei. Una dintre acestea, și de excepție, a fost semnată de George Filip, poet înscut, iar nu făcut, intitulată semnificativ **Eliptica** (120 pagini).

Prezența lui în arealul cultural canadian a fost reperată cu aproape trei decenii în urmă, poezia înscriind un transfer laudabil, așa zice de colecție, a inspirației de tip românesc, pusă în tipare de limbă care s-au recunoscut progresiv și consistent până acum. Căci George Filip rămâne un orator, un purtător de limbă vorbită în orice mediu de cultură s-ar afla. Posedă acel demon al românismului nealterat care vine din veacuri, de la cronicari, la D. Bolintineanu, I.H. Rădulescu, Gr. Alexandrescu, până la Eminescu și Tudor Arghezi, de ce , nu ? , la Nichita Stănescu. Pe alocuri, în acest volum, se aud voci de revoltă sau cântec de nostalgie aspră ca la Maiacovski și Esenin. Nu sunt date uitării reverberațiile din M. Beniuc, M.R. Paraschivescu, din perioada anterioară lui 1944, nici chiar poeziile de atitudine ale poeteselor Maria Banuș, Veronica Porumbacu, Nina Cassian, fie că recunoaște sau nu George Filip.

Interesant, dacă nu important pentru mai tinerii colegi canadieni ai lui George Filip, de a lua act de evaluările selective pe care el le realizează, în formă de breșă, în tot avântul liricii românești, spre modernitate. Poetul și-a creat deja o platformă de lucru cu apăsare vizibilă pe realizările celor din tagma lui Paul Verlaine, dar și asupra realiștilor europeni, contemporani cu Brâncuși. Aceștia au dus textele lor la saturație de subînțelesuri, pentru ca urmașii, postmodernii, să le coboare în cerbicia cotidianului biografic. George Filip rămâne, parcă mai mult în acest volum, decât în cele aproape 30 publicate până acum, un adept declarat al biografismului transgresat de idee și atitudine. El compune poezii / poeme înscrise într-o autoreferențialitate, asumată printr-o stare de luciditate.

Ca orice ființă incomodă la acel *fugit irreparabile tempus*, din perspectiva prezentului care-i numără tot mai des anii,

continuare în pag 16

(Ecouri la o carte)

urmare din pag. 15

el găsește de cuviință să dea câștig de cauză viitorului incert, în care metafizica dispariției îi răscolește toate gândurile și îi recheamă cuvintele de întindere a unor registre de sintaxă individuală. Poetul extrapolează termenul *viață*, cu bruma de bucurii pe care i le oferă, dibuindu-i toate ungherele sau nișele necunoscute până acum. Apoi, le expune la soarele... tiparului, ca și când n-ar fi ale lui. Aici văd eu autenticitatea colegului, izvorâtă dintr-o sinceritate oarbă. În astfel de cazuri, nu numai biografia sa este scoasă la „mezat”, prin poezie, ci și cultura acumulată în timp, deoarece numai aceasta îl obligă să exerseze o frumoasă exprimare prin variate tipare prozodice. Altfel spus, în această ultimă identificare, la George Filip întâlnim versul liber, versul alb, mai adesea, cel clasic, fie cuprins în distihuri sau catrene.

Indiferent de așezarea inspirației în tipare de comunicare, poetul își impune postura ascultătorului, al cărui filtru de receptare rămâne provocator pentru gând, pentru asumarea în cont propriu a înțeleșurilor.

George Filip face parte din acea categorie, din ce în ce mai rară, de creatori literari care crede napoleonian în puterea de seducție ori de victorie a poeziei în general și a lui, în special. De aici, ceea ce aș defini ca oralitate și poziție de baricadă a poetului. Titlul volumului **Eliptica** atrage atenția asupra nejugulării cuvântului din limba română, atât de semnificativ în nuanțe, când este pus în zidirea unui enunț.

La nivelul lexicului, George Filip apelează pofticios, aș zice cu dezinvoltură de stăpân, de proprietar sau patron, la cuvinte din sfere semantice extrem de diferite. Numai că încâpând pe mâna „meșterului faur” intră în armonie și degajă sensuri explorate la țintă.

Închipuiește-și cineva care susține un examen de admitere la Academia de Poezie că i se propune să compună 2-3 texte cu următoarele neologisme (*citadin, laconic, electronic, recidivă, ireproșabil, incontestabil, relativ, ipocrit, fad, tandru, ancestrale, elixirul, subtile, insipide, dezintegrare, amfitrion, amprente, placente, acrobatic, etern, solfegiu, disperat, aфон, falset, democrație, lucid, vacarm, intuiia, noian, abis, epicentru* ș.a.), menite să facă neapărat casă bună cu o mulțime de cuvinte din categoria estetică a urâtului (*hoit, criptă, raclă, barbut, sperjur, halească, goarne, vierme, cimitir, lături, obezi, reîncarnații, buric, ucigași, hingheri, grotă, a spurca, coșmar, șobolani* ș.a.), aflate în opoziție antinomică, dispart, nu de cuplu, cu altele

din sfera sfiosului religios (*îngeri, bufonii, miracole, suflet, cer, blagoslovește, rai, golgotă*), sau cu altele omniprezente în varianta vorbită a limbii române: (*dește, fițe, vârcolaci, rogojină, zăbun, clenciuri, gogeamite, hârlețe, otavă* ș.a.).

Am dat extensie unei asemenea departajări lexicale, ca să pot afirma, în cunoștință de cauză, bogăția nuanțată a cuvintelor folosite de George Filip în priplul său poetic din vol. **Eliptica**.

Titlul poate fi o inducere în eroare, însă după lectura atentă a întregului său conținut, se constată că nu o stare de...lipsă glorifică poetul, cu atât mai mult o stare de vid, ci mai mult o eliptică de tip geometric. Aceasta înseamnă viziune, pătrundere exactă într-un spațiu cu ambiții de arhitectură. Ceea ce se cuvine să spunem că reușește George Filip printr-o rostire extrem de categorică. Poemele sale, cele mai multe, vor să traseze conturul stării de a fi poet. Pentru aceasta, el se exprimă – cum altfel? – la persoana întâi. Am identificat, în acest sens, nu mai puțin de 20 poeme. Rețin o strofă: „Pe oasele mele / Se odihnește un trup / Cu celelute repezi / Ca albinele-n stup” (*Voi pleca*). Sau „În sfera sinelui sunt doar un psalm” (*Zeul cel mort*).

Iubirea de cuvinte se arată obsesivă și definitivă pentru poetul care crede că singurul său rod... pământesc, fie și ca amintire, se întrupează în cuvinte: „Eu voi pleca aieva / Ascuns într-un cuvânt; / Călăulul să-i spuneți / C-am fost și nu mai sunt”. (*Ardere*).

Surprinzându-se pe sine ca om, propriu-i trup, care, zilnic se-ngrijește de viață, George Filip îi aplică flagelări ca și viselor întruchipate în poeme. Ele vin de pe când era copil, adolescent tânăr și, de acum, vârstnic. Deși nu rostește ca Eminescu – „Totuși este trist în lume” sau ca Tudor Arghezi, „Și totuși” – el simte cum vârsta, numărându-i multe cercuri, îl îndepărtează de contemporani, unii întinzându-i „capcane credincioase”. Autodefinindu-se, îndată, se pronunță: „de fapt sunt doar o larvă printre fluturi / ce nasc din taina sfintelor săruturi / și mai viclean ca un bătrân hingher / sugrum în laț și îngerii din cer / să-mi spună; de ce-mbracă-n diademe / doar pe poeții marilor blesteme?” (*Hingher*)

O mai veche particularitate a poemelor canadianului român George Filip se dovedea a fi metafora, în câteva ipostaze de identificare. Volumul **Eliptica** n-o mai cultivă cu atâta obstinație, ca în unele din volumele anterioare, dar nici n-o exclude definitiv, atâta timp cât ea rămâne regină stilistică în poezia clasică. Abilitatea autorului face ca metafora să conviețuiască în

relații ingenioase de comunicare cu directivitatea modernă, categorică, implantată în mai multe stări de a fi. Punctăm observația noastră cu câteva exemple clare: „suflete răstignite de clipă”, „îngerii se-ascund prin flori din doi în doi”, „Buzele mele nereci se desprind/ Ca în metafora rară a unui colind”, „Printre degetele spaimei / Curg arginții – abandonării”, „Grote de conștiință / Nu se găsesc prea mereu”, „Ochiu – înstrăinării / se zbate- ntre ape”, „în cenușa de-a uitare / pentru era viitoare”, „măgarii amăgirii”, „tartorii minciunii”, „lupii vieții”, „semințe verticale”, „pumnale de aer”, „veșmintele luminii”, „spionii reflexelor”, „ranițele războiului”, „răniți de gravitație” etc.

Nu intru în detalii privitoare la „facerea” lor, ci spun doar că ele impun un fel de miraj al semnificațiilor deduse, lărgind astfel orizontul de așteptare al ipoteticului cititor (căruia i se adresează poetul).

Am întâlnit fericite mutații de echivalențe stilistice prin ridicarea în grad de simbol a unor termeni din lumea concretului: *hatâr, veste, devenire, crez*. Citim în excelenta poemă *Homo sapiens*: „m-am dus cu Hatârul în piață./ dansa ca un drac – din buric./cadâna puhavă, de greață, / a vrut să mi-l ia pe nimic. //Satira vopsită-n penibil/ privea spre clienți din prim-plan/ și beată striga că-i oribil/ când n-are-n poșetă un ban.// atunci a descins Papagalul, / strigând ca un fost activist: / tovarăși, nu faceți trotuarul, / năravul acesta e trist...// o Damă din mers mă somează./ ghicise că-s nou prin oraș./ Hatârul e-n drac, se dresează/ la cel mai de faimă pungaș.// doar eu – un vacarm de vendete, / mă zbat printre psalmii din tom/ și grotei i-am scris pe perete: /prudență – gândește un OM”.

Atenție, deci, la ce spuneam mai sus, ca și la tonalitatea de armonie a cuvintelor adunate să dea un sens profund parabolei.

În afara cadenței, ca sursă a unui ins preocupat expres de rostire, nici nu mai mă interesează trimiterile spre modele poetice românești, când elementul concret se ridică la o abstractizare cu multipli și submultipli semnificativi.

George Filip este și mai categoric în poeziile de baricadă, în cele cetățenești, în cele care ating o clară cazuistică politică – atât din țara lui de origine, cât și din lumea largă, unde constată pe viu cum se regroupează forțe pentru construirea de imperii. Poetul nu poate concepe că în țări dezvoltate, unde se clamează „în proporții de masă” idei de libertate și democrație, să se construiască (încet și sigur)

continuare în pag. 17

(Ecouri la o carte)

urmare din pag. 16

mituri ale războiului. George Filip este convins că era colonialiștilor a trecut, că a fost abolită și oficial. Și totuși, se pronunță sacerdotal poetul militant : „la nivelul marilor hotărâri / ne așezăm strategic, spate în spate./ cu pozele conștiinței în legitimații/ ținem capetele foarte aplecate. // pe baricadele ostentative / se poate trage cu tunul – în van, / dar până la decizia caritabilă, / eroii nu se expun în prim – plan.// când se-ntrunește consiliul de pace / ideile dau în clocot, ca ciorba. / Epoca umblă în uniformă de epocă / Și se vrea gădilată cu vorba”(Unde-s femeile ?).

Nici raiul nu se arată străin de intrigi și urzeli omenesti, încât poetul, deși se-ntreabă retoric („Ce se întâmplă oare în cer ?”), conchide justițiar, trezit din amorțea gândului bizar: „Raiul meu demult e paravanul / Dintre crime, galbeni și divinități./ FIAT LUX ! – în raiul insomniei / Puri, autohtonii n-au minorități”. (*Rai în imagini*).

Nu știu câți poeți preferați are George Filip, dar creațiile unora dintre ei vin reverberatoriu în libertatea lui de a trage (militant) cu pușca. Unul este Nicolae Labiș, răsucit nu numai în cadențe, ci și în cuvinte. Rețin o strofă din poezia cu titlu omonim volumului : „și-mi place când pleacă pădurea, / da-n zori va veni – nu mă tem; / pădurea visărilor mele / încerc să-ți dedic un poem”. Se vede aici un Eminescu mai îndepărtat care s-a amplificat în timp, tocmai fiindcă starea de grație a pădurii a fost receptată identic de urmașii Poetului.

La George Filip, starea de grație a pădurii se arată doar ca o străfulgerare – în prima și ultima strofă, celelalte, trei mârâie a Topârceanu. Adică a cochetărie cu *umorul* și *ironia* – forme atât de dragi lui George Filip, nu numai aici, cât și în alte zeci de poeme. Oricum, derizoriul instalat în cotidian vizează *căteii, o babă, jandarmul, vădana*.

Mimând despărțirea de o femeie (fecioară !), George Filip devine arghezian cu ochii deschiși : „din zgura de pe vatră/ strivită cu blesteme / am plămădit vopsele: / să scrijelez poeme”.(Și împreună).

Într-o antologică poemă – *Spre crezul*, suprapunerea stilistică vizează volumul *Flori de mușgeai*, „Doi câte doi / Mai transpirați și voi / Dar nu sperați / În dragostea de-apoi.// Sufletul vostru s-a plictisit: / Și-a lăsat leșul și a fugit.// Inimile-n delfini mai

înoată, /Aripile vâslesc într-o roată// Care rotește disperările// Sublime – ca întrebările. // Cu o cruce mare pe piept / Cetățeanul din cer, cel mai drept // Își spânzură în credință oasele. // Iertare, vă șterg toate ponoasele// Și-abia atunci, doi câte doi, / Alergați spre crez, de-a-napoi”.

Munca de benedictin al scrisului, prezentă la Arghezi, în poeme și în texte prozastice, o semnalăm și la George Filip în cele patru distihuri reunite sub titlul *Sculptor*.

Un alt mentor, devenit de referință și pentru generația lui Nichita Stănescu, ca și pentru el însuși, se-nțelege, este Ion Barbu (matematicianul Dan Barbilian). Autorul *Jocului secund* a pedalat, în interviuri și în activitatea sa lirică, și pe formula unui conglomerat logic, ca să se obțină un *puzzle*, având contur și semnificație. George Filip și-a însușit perfect acest joc și a obținut în 6 distihuri un barbianism nichitian, dacă este posibil să definim așa poema *Așa dar...*: „Febră cinică...ce febră ! / Mă transpiră în algebră.// Pun un par număr impar/ Și la umbra lui tresar/ Nu e Doamnă pentru mine/ Glosa farselor destine// Și de-a pururi, și-așadar/ Mă doresc pe veci impar// Uitat prin necunoscute./ C-am și patimi neștiute// Și dacă te scalzi prin ele / Ți-oi zâmbi din menestrele...”

Deși nu sunt „cântece țigănești” à la M.R. Parascivescu sau G. Lorca, unele poeme ale lui George Filip au tăietură metrică și limbaje apropiate acestora. Deliciul survine din întorsătura gravă a stării existențiale de acum, de care canadianul nu este deloc mândru, convins că nu destinul hărăzit i-a fost călăuză, ci mai marii care i-au dat cu zarul și-n ceea ce îl privește. Demn, vertical, în fața oglinzii adevărului vieții, nici moartea nu-l mai îndoiaie sau să-l sperie. Zice Filip : „Moartea mea n-o să mă doară/ C-am murit de-a multa oară // Trist doar îngeru-mi se teme/ Că n-am scris multe poeme.// Când mă vezi că dau cu zarul, /Soarta mea, sparge-mi paharul” (*La zar*).

Din nefericire, ca mulți dizidenți români, și George Filip a cunoscut o perioadă de timp recluziunea, care-i trezește mereu amintiri negre. De acum, fiind om liber, cu un alt statut de existență, el își îngăduie să nu dramatizeze, ci să vadă cu detașare, cu ironie și cu un zâmbet amar ceea ce i s-a întâmplat. A se vedea *Salutul matinal*, *Șotie*. Reproduc prima parte din ultima poemă nominalizată : “ Măine-am fost la interviu / Proaspăt ras, curat și viu./ Și-am răspuns lui cel satrap / Cabotin și ras pe cap./ Era dur- după figură / Descindea din târătură. /M-a scuipat, avea

pe bot/ Riduri reci de idiot, / Pezevenchi...și intuia / C-am în trup justiția”.

În mozaicul venețian al volumului **Eliptica**, se găsesc reprezentate și două teme cumva apropiate ca ideație, dar diferite ca limbaje și finalitate, atunci când sunt explorate în mod special.

Pentru tema creștinească, vizând profunzimi în religie, George Filip generalizează mai lejer, propriul eu pare ascuns în mulțime, fără distincții aparte decât prin scrisul identitar (*Pur, Flamă, La lumânare, Oratorul, Rai în imagini, Taica, Dezleg*).

Pentru tema filosofică, ofer câteva extrase : “Doar Omul din sine / A fugit spre lumini / Dar mugurii verzi / Nu aveau rădăcini” (*Mugurii*), “Dănsăm/ în jurul trupului/ Ca la-nceputu-nceputului/ Și El/ ne pune riduri pe mutre;/ Secundele/ Ce urlă în sânge/ Sunt perverse și cutre”. (*Să aflăm*); “Ce-o ardeți pe-o simțire de flacăra / Ce spre Iudeia nu vă mai apăra/...La altarele la care mă rog / Impertinent – absent – inorog// Absorbiți de virtuți ireale: / Nu milostiviți cardinalii din cale”. (*Antipapaliadă*).

Splendidă și tot antologică rămâne poema *Limane*, compusă din șase distihuri, toate degajând nu numai o constatare, ci și un optimism încrâncenat: “Dincolo de geana zilei/ Curge lacrima pupilei// Din incertții – pecenegii/ Inodorizând solfegii // Până sun și-alta și-alta/ Iată stuful , iată balta, // Iată vin și fariseii /Tuciurii – cu taina cheii// Și-n limane și-n liman/ Ne-nvârtim a tam-nisam // Și din lacrima pupilei/ Se renaște geana zilei”.

Diveristatea tematică propusă de George Filip în volumul **Eliptica** impune imaginea unui creator voluptos pentru tot ceea ce înseamnă **viață și creație**. De aici, prezența atâtor forme de exprimare, folosind un bubuitor limbaj românesc, extras din toate ariile lingvistice cunoscute – standard, argou, jargon, aspect vorbit, popular, diferențiat pe vârste și sex, creând adevărate câmpuri semantice care joacă precum mărgelile colorate pe ață sau mătănilor purtate distinctiv de unii slujitori ai Bisericii.

George Filip s-a impus ca un poet de referință nu numai în Canada, de acum, și în România, izolată de el cu aproape 25 de ani în urmă !

Noi colaborări

Mariana Muntean

Nascuta in 23 iulie 1968 intr-un frumos sat de langa Dunare , avand o copilarie despre care as putea scrie exact ca Ion Creanga , am descoperit vocatia spre literatura inca din scoala generala. Am inceput sa scriu poezii de la varsta de 10 ani si totodata am scris si eseuri literare cu care am participat la diferite concursuri din localitate si din tara. Avand o matusa care lucra la Casa Presei in Bucuresti la tipografie, am putut avea acces la foarte multe carti bune , putand citi cele mai cunoscute si valoroase romane. Inca de pe atunci mi-am dorit sa-mi public poeziile si visul meu cel mai mare este de a scrie o carte. Eleva fiind in clasa a noua am scris chiar si o piesa de teatru pe care am prezentat-o pe scena impreuna cu colegii de clasa. Am avut si profesori buni care m-au sustinut si care mi-au dat curaj in ceea ce-am facut. Timpul a trecut , iar gandul de a publica aceste poezii si de a scrie o carte este tot mai puternic. Sper ca Domnul sa ma ajute. Faptul ca am sunat la redactia dumneavoastra nu este o intamplare. Va mutumesc foarte mult ca m-ati ascultat. Cu respect, Mariana Muntean.

TATĂL SFÎNT

A fost și vînt, au fost și ploii
Și-o palmă am primit,
Căci Tatal meu s-a supărat
Cînd eu m-am rătăcit.

Dar chipul Său cel luminos
S-a arătat sub soare
Și El mi-a spus; să nu renunți
Urmează-mi a mea cale.

Puterea ta stă în picioare
Dusmani-i nimiceste,
Si nu uita că-n cerul Sfânt
Un Tată te iubeste.

PACEA MULT VISATA

E seara iar si-astept sa vii
Cu pacea mult visata
Sa-mi ungi Tu sufletu-ntristat
Cu dragoste curata.

Din nou te rog Tu sa ma-ajuti
Da-mi linistea rivnita
Iar lantul Tu sa-l rupi de tot
In veci sa nu ma prinda.

Si nu-i lasa pe-ai mei dusmani
In bezna sa ma traga.
Si-i iarta Doamne eu Te rog
Si fa-le mintea -ntreaga.

Caci am gresit o stiu si eu
Fa bine si ne iarta.
O mama Tu la toti ne dai
Ce-n pintec ea ne poarta.

Dar si pe ea Doamne s-o-ndrepti
Caci raul o conduce.
Si nu vreau ca atunci cind vii
S-o rastignesti pe cruce.

TU NE-AI SPUS CÂNDVA

O Doamne , Tu ne-ai spus cândva
Când o palma primești,
Intoarce celalalt obraz
Nici când sa nu urasti.

As vrea sa-Ti spun
Ca-i foarte greu
Mereu sa-ntorci obrazul.
Iar când cu binele platești
In schimb primești necazul.

Te rog eu Doamne sa privesti
La toti ce Te slujim.
Si sa ne dai ce meritam
Cu Tine sa traim.

PIERDUT PESTE OCEANE

Departate sunt de tine
Tu tara loc de rai,
Visind la ta colina
Pe un picior de plai.

Pierdut peste oceane
In lume ratacind
Mi-e sufletul la tine
Tarim nepretuit.

Visez la muntii falnici,
La cimpul plin de maci
La spicul copt in soare,
La salcia din lac.

Tu esti nepretuita
Si n-ai asemanare
Tu maica lui Traian
Si-a lui Stefan Cel Mare.

O excursie de neuitat

– II –

Wladimir Paskievici

(Extrase traduse și adaptate din
l'Arc-en-ciel de ma Vie*)

2. Despre Mafie

Mafia a apărut atunci când Sicilia a fost cucerită de arabi. Cu aceasta ocazie, s-au format, cu sprijinul discret al Bisericii, grupuri de rezistență armată pentru a se opune dominației « infidelilor ». Aceste grupuri s-au constituit sub forma de societăți secrete bine disciplinate și gata să facă sacrificiile necesare pentru a-și obține scopul. Mafia se bucura atunci de sprijinul populației și dispunea de ascunzișuri unde membrii societății puteau să scape de mânia cuceritorilor. Când Sicilia a fost eliberată de arabi, a trecut sub mâna altor cuceritori, așa cum am spus mai sus. Pentru populație, în general, era un simplu schimb de stăpân... Cum nevoia de rezistență nu se schimbuse, Mafia a continuat de-a lungul secolelor rolul ei de rezistență, devenind însă din ce în ce mai puternică odată cu practica. Din momentul în care Sicilia a devenit parte integrantă din noua Italie, nevoile s-au schimbat: sicilienii, considerând că puterea centrală nu se interesa la ceea ce se petrecea în Sudul îndepărtat, s-au simțit delășați și au vrut atunci să-și ia destinul în mâini și să se descurge singuri.

Cu această ocazie, Mafia a luat două noi orientări. Pentru a se moderniza, Sicilia avea nevoie de ingineri, de medici, de financieri, de funcționari și de alte cadre ridicate. Pentru aceasta, Mafia s-a ocupat de selecția celor mai talentați tineri care au fost trimiși pe banii Mafiei să studieze în cele mai bune școli și universități din marile orașe din Nord. Finanțarea acestei operații se făcea printr-o prelevare pe lângă oamenii mai în stare, în special comercianții. Tinerii aleși, care deveneau membrii organizației, trebuiau să facă jurământ de fidelitate pentru a servi obiectivele urmate de Mafie și să revină la sfârșitul studiilor ca să lucreze în Sicilia. Pe de altă parte, dat fiind că administrația centrală lăsa mult de dorit, Mafia a organizat un serviciu paralel, foarte eficace, pentru a asigura realizări de interes local, pentru administrația justiției și în stabilirea de servicii sociale. În acest scop, Mafia încasa un impozit local, precursorul obligațiilor în materie de « protecție » cunoscute mai târziu. Dar pe vremea aceea, Mafia continua să fie sprijinită de populație și să primească manifestările de recunoștință ale persoanelor ajutate.

După primul război mondial, Mafia a intrat într-o a treia fază, participând activ la industrializarea Siciliei. Era nevoie de făcut recenzia posibilităților, de pregătit proiecte interesante și de găsit fonduri pentru a le executa. În fața lipsei de interes și de eficacitate a guvernului central, Mafia a luat afacerile în mână și a făcut-o cu succes. Astfel, în anii '30, Mafia constituia puterea reală în Sicilia, atât din punct de vedere economic cât și administrativ. În acea perioadă, Mafia era mai mult decât respectabilă, ea era susținută de întreaga populație.

Cu venirea lui Mussolini la putere, lucrurile au început să se strice pentru Mafie.

Comunitatea noastră
Doamna Adela Teodorescu,
domnul W. Paskievici (2007)

Dictatorul fascist nu putea tolera împărțirea puterii cu vreo altă organizație, chiar pe o parcelă mică din teritoriul italian. În fața disciplinei cvazi militare a Mafiei, Mussolini a opus trupele sale de șoc, renumite pentru violența lor. Mafia a trebuit să se retragă și să intre din nou în clandestinitate. Cei mai importanți conducători au părăsit chiar Sicilia pentru a se expatria în Statele Unite, la New-York. Zvonul circula că mijlocul ales de aceștia a fost să se ascundă în sicrie, bine amenajate pentru circumstanță, și că mai multe « înmormântări » au avut loc în plină furtună. Lupta pentru putere între diferite familii începuse.

La New York, Mafia a prosperat. Fără a fi neliniștiți la început de poliție, protejați chiar în timpul războiului pentru trecutul « antifascist », Mafia a învățat repede

metodele întrebuițate de gangsterii din Chicago în timpul prohibiției și a început să raketeze micii comercianți italieni imigranți. Această practică devenind curentă, conducătorii Mafiei au prins gustul banilor ușor câștigați. Era perioada de « aur » al Mafiei așa bine descrisă în filmul lui Fred Coppola, « Le Parrain ».

Când au aflat, în 1943, că Americanii au decis să debarce în Sicilia, conducătorii Mafiei au avut o idee genială pe care au prezentat-o responsabililor americani: colaborarea lor pentru alegerea locurilor de debarcare și pentru a obține sprijinul populației locale, în schimbul dreptului de administrație în teritoriile liberate. După o mică ezitare, Americanii au acceptat această propunere pentru a micșora pierderile lor umane. Și iată cum Mafia s-a întors în forță în Italia, fără de a se mulțumi însă numai cu Sicilia ci instalându-se de asemeni la Napoli și stabilind un avantpost la Roma, înainte de a se întinde apoi la Milano și la Torino.

În vidul politic ce a urmat prăbușirii fascismului și în umbra luptei deschise pentru putere între democrații creștini ai lui De Gasperi pe de o parte și comuniștii și socialiștii (conduși respectiv de Togliati și Nenni) pe de altă parte, Mafia și-a întins în liniște firele ei ascunse, înmulțind intervențiile ei... Episodul american a învățat-o cum să cumpere liniștea poliției, cum să conțene cu complicitatea judecătorilor și cum să obțină sprijinul politicienilor corupți. Din prudență, Mafia a păstrat bune legături cu ierarhia catolică, finanțându-i o serie de operațiuni financiare.

Ultimul capitol important în istoria Mafiei, a fost intrarea ei pe piața drogurilor. Atracția banilor și a puterii oferite de acești bani a fost mai puternică decât apelurile la prudență lansate de « nașii » mai în vârstă care se temeau, la New York, de o represiune polițeașcă. A urmat o perioadă de violențe, cu lupte interne ucigașe pentru preluarea de control, concomitent cu o îmbogățire de necrezut provenind din comerțul drogurilor. Începând de atunci, corupția la toate nivelele a devenit marca de comerț al Mafiei. Care primar al unei municipalități, având probleme economice, ar fi putut să renunțe la oferta unui promotor imobiliar de o aparență impecabilă care se angaja să renoveze o parte din clădirile din centru, să construiască un stadion de fotbal, să modernizeze biblioteca, totul în schimbul unei « mici » derogări a regulamentelor zonale în cartierul în care promotorul avea intenția să construiască locuințe sociale (la început) ?

continuare în pag. 20

Despre Mafie

urmare din pag. 19

Forța de constrângere prin represalii violente s'a transformat în « oportunități de dezvoltare ». Tinerii recrutați de Mafia – practica continuă – urmează acum cursuri la marile școli de comerț sau de administrație, fac stagii în institute bancare sau în întreprinderi multinaționale. Marile « creiere » ale Mafiei au azi diplome de doctorat ! Ei pot conta pe o rețea de relații care pot interveni în orice moment în caz de nevoie. Grupul de asasini care fac parte din Mafia pare să fie destul de redus la număr și nu intervine decât în ultimă instanță, ca atunci când cineva își bagă nasul prea mult în afacerile ei. Cineva ca bietul judecător Falcone...

Astăzi, Mafia a devenit o organizație extrem de puternică și de periculoasă ale cărei tentacule se răspândesc în lumea întreagă. Zguduit de atentatul contra lui Falcone, guvernul italian pare să se fi mobilizat pentru a stopa acest cancer modern. În această acțiune, el este sprijinit de o populație revoltată, care desfide legea tăcerii impusă de Mafia, precum și de un număr crescând de judecători care, cu pericolul vieții lor, sunt decizi să continue « curățenia » începută de nefericitul lor confrate.

La nivel internațional, șefii de stat ai țărilor avansate din punct de vedere economic s-au decis să atace împreună aceasta problemă, concertându-se asupra metodelor de luptă contra Mafiei. Sarcina nu va fi însă ușoară într-o țară în care o rumoare publică persistentă pretinde că papa Ion-Paul I ar fi fost asasinat de Mafia pentru că, odată ales, a trădat promisiunile pe care le-a făcut conducătorilor acesteia!

Ce m-a surprins în special a fost faptul că lumea discută despre acest subiect în mod foarte deschis. Dacă ceea ce relatez aici nu corespunde cu pura realitate, rămâne foarte plauzibil : « *Si non è vero, è ben trovato !* ». În orice caz, craterul pe care l-am văzut a doua zi pe autostrada care ducea la aeroport era, el, cât se poate de real!

CALEIDOSCOPIGRAMATIC

Traian Gărduș

Unor critici

Afirmă unii, vehement,
Că n-aș avea umor, talent...
Sunt de acord, de bună seamă;
Tot haru-l pun în epigramă...

Prolog
(cititorilor mei)

Mereu s-a spus cum că apar
în presa noastră tot mai rar.
Ca fost epigramist vă spun:
îmi duceți lipsa, deci, sunt bun...

Unui elev "distrat"

Moș Crăciune, Moș Crăciune
Și voi îngeri, scumpi și sfinți,
Rog să-aduceți la părinți
Un carnet... cu note bune!...

Unui elev indolent

Moșnege scump, de Anul Nou,
Adu-mi și mie un stilou!
O precizare se cuvine.
Te rog să scrie... de la sine!...

Cenaculum Candela-**«Ace de zăpadă»**

Daniel C. Manolescu -

Tribun pentru Istorie, Cultură și Latinitate

Lui Ale X. Cetățeanu, Președinte al
Asociației Scriitorilor Români din Canada

În acest an pe la Salon,
Marele Boss n-a fost fecund.
Ca Cetățean ...e de bon ton,
Însă ca Sef...s-a dat la fund !

Poetului post-impresionabil,
Ionut Google Caragea

Pe lângă sâni plesnind din bici,
Poetu-i torturat de rime;
Astfel de versuri ce fac : «Plici!»
Rămân cel mult ... doar anonime.

Unei neobosită organizatoare de
evenimente culturale diverse la Montréal

Sprintenă ca o căprită
Faci de zor X Festivaluri,
Tin-te bine de rochită:
Când promiti...mai fă și valuri!

Maistrului Marc Marinescu,
aflat în pană de inspirație la Montréal

E-adevărat: pe dracu-l făcusi Verde
Si premii pe târlci ai câștigat,
Însă de-o vreme după cum se vede,
Bagheta-ti creativă... s-a uscat !

Scriitoarei Felicia Mihali,
tânără sperantă a literaturii franceze
la Montréal

La chinezi le-ati mâncat tot orezul
Si pe Luca de mult l-ati uitat,
Lui Darius i-ati pus coarne...obezul,
Între timp... ce ati mai... inventat ?

Mirunei Tarcău, tânără aspirantă la
titlul de Nova-Agatha-Christie

Săpând cu forță tehnici politiste,
Sherlock si Christie i-ai trimis la oale
Dar numai, eventual, în Acatiste
Carbonu' paișpe-i bun pentru metale!

Jurnal de călătorie – XXIII -**Turneu de inspecție tehnică la școlile din Regiunea Ecuator**

ing. Alexandru Sandu

Recepția definitivă la „Școala cu termite” – Basankusu

Haltă în drum spre Basankusu

După două zile de odihnă, dis de dimineață, mi-am luat rămas bun de la Suzi și am demarat către Gemena.

Era o zi superbă, cu un cer albastru luminos. Aerul vibra deasupra șoselei înfierbântate. Datorită vitezei cu care rulam, îl simțeam plăcut, călduț și parfumat cu miresme de flori. După două ore am depășit Gemena și am continuat către sud-est. Pe la orele trei după-amiaza, după un traseu de aproape 480 de km, am ajuns la Lisala. Aici, după ce am luat masa de prânz și am pus benzină, am fost la magazinul „African-Lux” să cumpăr cadouri pentru Sylvie și surorile ei, după care m-am retras la hotel.

În dimineața următoare am suit Jeep-ul pe bac și am traversat fluviul Congo, la Gundji. De aici am continuat drumul către sud, pe un traseu plin de serpentine, cale de 35 de km, până la Bongandanga. Drumul a continuat vreo oră și jumătate pe o pistă defrișată, paralelă cu râul Lapor, pe care l-am traversat pe un bac de pirogi și am intrat în Basankusu. La orele 13 băteam la ușa Directoarei școlii:

- Alex, bine ai venit! Sylvie m-a întâmpinat și m-a îmbrățișat cu bucurie. Ieri am primit mesaj de la Lisala că ai început turneul de inspecție. Am revăzut dosarul de construcție și dotări al școlii. Totul este ordonat și clasat; urmează să semnezi Procesul Verbal de Recepție definitivă al lucrărilor.

Am verificat facturile și documentele de execuție după care am semnat împreună

actele legale. Secretara ne-a adus cafele și un degetar de coniac. În timp ce-mi aranjam dosarul pentru Mbandaka, Sylvie, ca de obicei, pe un ton dulce și toată numai zâmbet, șarjează:

- Te rog să fii invitatul meu pentru câteva zile la Ndenko. Surorile mele sunt nerăbdătoare să te vadă, iar Deku dorește să mergeți la vânătoare.

Am acceptat cu plăcere și am urmat-o cu Jeep-ul la ea acasă. Am făcut un duș, m-am schimbat și ne-am așezat la masă. Gospodină perfectă, m-a servit cu toate bunătățile, care au culminat cu un tort delicios cu banane, migdale și mango. Ne-am delectat cu vin de Porto și cu cafea „extra” de producția locală. Noaptea a coborât dintr-o dată și ne-am instalat pe veranda din curtea interioară, cu ferestre mari, protejate cu plasă contra fânțarilor. Dinspre râu, de după un pâlcc de cocotieri, a apărut luna – plină, mare și galbenă, care ne-a învăluit cu razele ei aurii într-o atmosferă de vis. Am depănat amintiri, eu mi-am povestit aventurile și, într-un târziu, ne-am dus la culcare.

A doua zi, după toaleta de dimineață, Sylvie mi-a spus:

- Alex, vom merge la familia Alvez, să luăm micul dejun cu ei. Te așteaptă de câteva zile!

Am plecat și, odată ajunși, am urcat pe terasă, unde ne aștepta masa gata pusă. Domnul Alvez mi-a zis:

- Să știi, Alex, că sunt la curent cu peripețiile și aventurile tale! Nu avem telefon cu Mbandaka sau Kinshasa, dar prin fonie suntem zilnic informați de activitatea personalului de la „Education Nationale”. Apoi, mă cuprinde pe după umeri și-mi șoptește:

- Am pentru voi un carton cu șase sticle de vin de Porto roșu, vechi de zece ani, de o calitate excepțională. Să le beți la Ndenko și să vă simțiți bine!

Foarte bucuroși de revedere, am mâncat împreună după care ne-am luat rămas bun și am plecat cu Jeep-ul către surorile Sylviei. Drumul mi s-a părut foarte scurt pentru că Sylvie râdea și povestea ce s-a mai petrecut în zonă în ultima vreme și cum merg lucrurile la școală.

Fetele mi-au făcut o primire foarte călduroasă. Casa era plină de glastre cu flori, iar ele purtau rochițe noi și-și făcuseră coafuri tradiționale superbe. Peste tot erau platouri cu prăjituri de casă preparate pentru „mondele”. Până a sosit prietenul celei mai mari dintre ele, Zoko, ne-am potolit setea cu suc de mango și portocale. După masa de prânz, am plecat cu acesta la vânătoare în camioneta sa.

Ne-am angajat pe o pistă cere mergea către est, de-a lungul râului Lapor și apoi se înfunda în jungla dinspre Bongandanga. După aproape o oră de drum, ne-am oprit într-un luminiș și ne-am continuat drumul pe jos, printr-un boschet de bambuși știut ca reper de el, după care urma o potecă sinuoasă. Ajunși într-o poiană mică, Zoko îmi face semn să privesc în sus, spre dreapta, unde am văzut câteva maimuțe zbenguindu-se printre crengi.

continuare în pag. 22

Revedere cu Sylvie Bankoto

Jurnal de călătorie

urmare din pag. 21

Portul fluvial din Basankusu

Am pus pușca la ochi și am tras foarte rapid patru focuri. După pârâiturile, urletele, croncăniturile și bufniturile surde auzite, am știut că n-am tras degeaba. Zoko a cules leșirile, le-a legat de cozi și le-a atârnat cât mai sus, pe o creangă, să le luăm la întoarcere.

La capătul poienii, poteca se bifurca pentru a ochi o zonă mlaștinuasă. Tânărul zairez mi-a făcut o propunere:

- Alex, dumneavoastră continuați spre stânga, paralel cu mlaștina, iar eu o s-o iau la dreapta, prin pădure. Ne vom reîntâlni în câteva minute.

Mi-am pus plasa de țințari pe față și pe ceafă și avansam în liniște pe poteca ce mustea de apă. După o cotitură, am auzit grohăituri puternice și guițăuri de purceluși. M-am apropiat tiptil și am observat într-un luminiș o turmă de șase facoceri, dintre care o scoafă trântită pe o parte ce alăpta câțiva groștei. Am pus carabina la ochi și am tras două focuri în cel mai apropiat facocer și apoi, fulgerător, am vizat încă unul care tocmai fugea către mlaștină. Scroafa a grohăit scurt, s-a ridicat și s-a îndreptat, pe potecă, înspre pădure.

În timp ce mă apropiam de jivinele doborâte, dizgrațioase, pline de noroi și sânge, am auzit trei împușcături venind dinspre pădure. Zoko era pus „pe treabă”. Am sprijinit carabina și pușca de vânatoare „cu trombon” de un mușuroi de termite și m-am apucat să încropesc două târgi, tăind mai întâi crengi, opt mai lungi și mai groase și mai multe mai subțirele. Apoi, am scos din rucsac ghemul de sfoară groasă și am început să „bricolez”. Între timp, a apărut și

companionul meu cărând pe umăr o „cobiliță” de care atârnav două oerechi de bibilici și doi fazani. Văzându-mi trofee, mi-a spus, poate cu-n pic de invidie:

- Alex, am făcut treabă bună, dar ne vom chinui cu căratul târgilor până la mașină!

Am legat zdravăn totul, ne-am înhamat la târgi și am pornit înapoi. Ajunși la copacul unde lăsasem maimuțele, Zoko mi-a dat mie păsările și și-a legat pe targa lui vânatul negru și pârșos. Am

continuat, transpirând din abundență pentru mai bine de o jumătate de oră, până am ajuns la mașină. Am lăsat vânatul pe iarbă și ne-am răcorit cu ce pregătisem în frigiderul de voiaj, eu am băut o sticlă de suc de mango, iar el, o bere Primus. Am încărcat vânatul în mașină cu mica macara hidraulică a acesteia și am plecat înapoi spre casă.

Bafalon

Eram foarte bucuros de realizările noastre, așa că i-am propus să trecem pe la casa lui Kapita și să-i facem cadou cele patru maimuțe; cea de-a cincea nevastă a sa, o tânără de 18 ani, tocmai îi născuse un băiat și se pregăteau de sărbătorire pentru mâine. Șeful satului ne-a ieșit în întâmpinare în ținuta de ceremonie și mi-a spus pe un ton patriarhal:

- Domnule Alexandru, „toboșarii” mei mă țin la curent prin tam-tamuri de peripețiile tale prin Regiune. Mă bucur că ești din nou printre noi. Sylvie are numai cuvinte de laudă pentru tine. Te rog să vii mâine cu ea la serbarea în onoarea fiului meu nou născut.

Am acceptat invitația cu plăcere și ne-am continuat drumul spre casă. Acolo, eram așteptați cu nerăbdare de tot „clanul”. Am fost felicități

pentru performențele noastre cinegetice și ne-am așezat la masă pe terasă la lumina lumânărilor.

Ne-am delectat cu o sticlă din vinul dăruit de Alvez și am onorat prăjiturile fetelor. După aceea, Zoko și-a chemat tatăl și frații mai mari ca să pregătească facocerii. Fetele au pregătit păsăretul. Către miezul nopții m-am dus la culcare, fiind foarte obosit.

A doua zi după micul dejun, am făcut o vizită de curtoazie pe la „rude” și ne-am îndreptat apoi cu toții către Kapita folosind Jeep-ul pe care era scris mare „Education nationale – Equateur”.

Lume multă, forfotă, veselie și mese lungi așezate la umbra manglierilor uriași din grădina splendidă ce se întindea până la malul lui Lapor. Feciorul cel mare ne-a așezat la masa centrală, a familiei, unde ni s-au adus băuturi răcoritoare și fructe. Kapita a apărut împreună cu soția ce purta băiețelul în brațe, urmat de celelalte neveste și o droaie de copii. Invitații au răsărit ca din pământ și și-au ocupat locurile. Kapita s-a ridicat și a strigat o poruncă în lingala. Au început bubuiturile unei orchestre de tam-tam-uri și o duzină de femei tinere în ținută africană și cu coafuri specifice, împodobite cu flori roșii prinse în păr, au venit să ne servească cu platouri din scoafă de copac garnisite cu frunze proaspete de bananier, pline cu bucate de toate felurile și cu cochilii de nuci de cocos umplute cu vin de palmier. Am recunoscut printre ele pe cele trei foste eleve ale lui Sylvie. Am mâncat frigărui de pasăre și „frites” din banane bakemba, patate dulci și pilaf de orez și ne-am răcorit cu sucuri proaspete de fructe. La un semn al directoarei, Zoku s-a dus la mașină și a adus un pachet voluminos pe care l-a oferit tinerei mame. Era un trusou complet pentru nou-născut.

continuare în pag. 23

„Orchestra” în acțiune

Jurnal de călătorie

urmare din pag. 22

Spitalul Misiunii catolice

În timpul mesei am urmărit spectacolul oferit de tineri dansatori, băieți și fete. Erau însoțiți de o orchestră de șase voinici cu țimbale, fluiere, marakas-uri și un xilofon din tărtăcuțe de dovleci. Tam-tam-urile s-au oprit și aceștia au început o melopee africană la care s-au alăturat mai apoi, în surdină, și tam-tam-urile. Dansatorii, cu clopoței la picioare și pe brațe, au început să se învârtă în grupuri. Agitau brațele, zvâcneau din picioare și se balansau în ritmul muzicii, care se accelera din ce în ce mai tare. Tot satul, cu mic cu mare, asista la spectacol aliniat de-a lungul curții. În ritmul sacadat al tam-tam-urilor, spectatorii băteau pământul cu picioarele și acompaniau totul prin mișcări ale brațelor deasupra capului. Astfel antrenanți, timpul a zburat ca o clipă.

Fetele au sosit din nou ca să ne servească cu cupe de citronele răcite la frigiderul cu petrol al lui Kapita. În timp ce sorbeam băutura răcoritoare, seara s-a lăsat peste noi. Orizontul căpătase un aspect îngrijorător către nord – o bandă groasă și întunecată de nori făcea să dispară rapid stelele, prevestind furtună. Ne-am luat rămas bun de la Kapita și ne-am grăbit să ne întoarcem acasă. Aici, înainte de culcare, am gustat împreună din prăjituri cu o picătură de Porto.

A doua zi am mers cu Sylvie la Misiunea Catolică, să-i salutăm pe Marele Prelat și pe Surintendent, dar erau plecați la o reuniune în Mbandaka. M-am interesat și de „amicii” mei, „ctitorii”, ce-și manifestaseră ostilitatea față de mine cu un an în urmă. Mi s-a spus că au plecat la Befale pentru „probleme tehnice”, încă o dovadă că „telefonul fără fir african” funcționează non-stop.

Ne-am dus apoi la familia Alvez, să-mi iau rămas bun. Ne așteptau cu masa pusă. În timp ce ne delectam cu un digestiv, domnul Alvez ne roagă să facem liniște. Se ridică de

la masa și merge să asculte raportul de bubuituri de tam-tam-uri pornit dinspre Waka. După vreo cinci minute, revine și ne spune:

- Alex, e foarte ciudat. În știrile zilei se vorbește despre un „mondele” ce face inspecții la școli în drumul său către Boende. Te rog să fii atent pe drum! Ești înarmat?

Sylvie, îngrijorată, imi spune pe un ton neliniștit:

- De data asta ești singur. Devine periculos! Te rog să fii prevăzător!

Le-am răspuns că „artileria” din dotarea Jeep-ului și a mea personală mă vor feri de neplăceri rău intenționați. S-au mai liniștit un pic, dar nu de tot. Când s-a lăsat noaptea, mi-am luat rămas bun de la prietenii mei portughezi și ne-am întors la Sylvie, după ce am făcut plinul de benzină.

Dimineața, ne-am despărțit emoționați și am pornit-o pe serpentinele care duceau către Waka și, în continuare, către Befale. Cei 150 de km i-am parcurs în puțin peste două ore.

Facocer pregătindu-se de atac

Befale, strada principală

Creația și rostul ei

- IV -

Nicolae Teișanu

Viata cu componentele ei

In acest sens, sa încercăm sa patrunдем puțin in Capitolul:

PRINCIPIU NEDESĂVÂRSIT AVÂND CA SCOP DESĂVÂRȘIREA PRIN EVOLUȚIE

Anaximandru, filosof grec, circa 600 de ani inainte de Hristos, ne-a lăsat câteva fraze la care ar trebui sa medităm pe cât vom putea mai profund: "...De unde vin toate lucrurile, de acolo vine și pricina sfârșitului lor, așa cum este drept, căci ele trebuie sa plătească și sa ispășească pentru nedreptățile ce au săvârșit în cursul timpurilor"....

Deci toate lucrurile se nasc și pier după un Ritm Universal, după o Lege a periodicității. Iată primul termen al ecuației. Al doilea termen: "Așa cum este drept" este invocarea Justiției Imanente.

Sa încercăm să înțelegem cu sufletele noastre (nu cu intelectul), puțin din Armonia Universală, în care trebuie sa domneasca un echilibru perfect.

Când Creatorul l-a făcut pe Om (cred eu) a întrupat în el un principiu desăvârșit. Primul om a fost nemuritor, nu avea sex, iar conduita lui era în perfect acord cu Armonia Universală.

Din momentul când prima faptură omenească a căzut pradă ispitei și a apărut în el mândria și iubirea de sine, a intrat în dezacord cu Armonia Universală. Ca urmare, a intrat în funcțiune Justiția Imanentă, pentru a restabili echilibrul. Să ne amintim de cuvintele lui Anaximandru: "Așa cum este drept, căci ele trebuie să plătească și sa ispășească pentru nedreptățile săvârșite de-a lungul timpurilor".

Făptura omenească a devenit muritoare, deci nedesăvârșita, a căpătat sex pentru a se asigura perpetuarea speciei. Cred ca prima faptură omenească nu avea trup material (format din elementele din tabela lui Mendeleev), ci avea numai trup fluidic eterat, adică numai suflet. Cred că după ce a căzut în păcat, a intervenit acea continua dispută între trupul material pe care l-a căpătat și scânteia Divină (sufletul), întrupat în el. Pentru aceasta, cred că Divinitatea a coborât sufletul la nivel muritor și a întrupat Spiritul nemuritor pur și perfect care arbitrează între trup și suflet. Știm că, după moartea trupului, Spiritul nemuritor ia cu el sufletul cu care stă împreună un anumit timp, apoi se debarasează de el. Religia Creștină ne

spune că sufletele celor decedați așteaptă până la judecata de apoi, când își vor recăpăta nemurirea ori vor fi aruncate în focul cel veșnic după faptele ce le-a săvârșit în timpul vieții.

Vedem din experiența vieții că pe măsură ce cerințele trupului se impun cu mai multă tărie, făptura respectivă alunecă spre regres pe plan moral sufletesc, mergând din alunecare în alunecare până la vicii și comiterea de fapte nedemne.

Vedem de asemeni, ca acele făpturi omenești care reușesc sa-și supună trupurile voinței sufletelor, pot duce o viață, să-i zicem curată, ori măcar corectă, având șansa de a face salturi calitative pe scara evoluției spre desăvârșire.

Mă hazardez să fac aici o mică comparație între Principiul Nedesăvârșit (care este o parte din creația Lui Dumnezeu) și care se întrupează în materie, pentru ca prin travaliul frecării cu vicisitudinile vieții, să poată face salturi pe scara evoluției pomenite mai sus, pe de o parte, și Particula cunoscută sub forma de "Neutrino", care se știe că este un element stabil, fără masă și fără sarcină electrică ori magnetică (și tot creația Lui Dumnezeu). Așa cum Principiul nedesăvârșit căpăta sex și se întrupează în corp de bărbat ori de femeie, tot așa și Neutrino poate căpăta sarcină electrică plus (masculin) și sa devina Proton, ori sa capete sarcina electrica minus (femenin) și sa devină Electron. Atât Principiul nedesăvârșit cât și Neutrino, după un anumit timp își pierd calitățile ce au avut (masă și sex) pentru Principiul nedesăvârșit, precum și masă și sarcină electrică pentru Neutrino), ca apoi să se reîtoarcă la locul de unde au plecat, dar cu anumite salturi calitative.

Bineînțeles că intelectul nostru nu va reuși niciodată cu propriile mijloace sa ne ajute să înțelegem câte ceva din aceste mistere ale Creatorului.

Totuși, eu cred ca acei care duc o viață în acord cu voința Lui Dumnezeu (dacă nu precum calugării și sihastrii, cel puțin cât mai aproape de corectitudine și de învățăturile Sf. Scripturi), vor reuși ca numai cu aportul percepției directe și sub puterea Harului Sfânt, să cunoască mult mai mult decât ne-ar putea oferi cel mai mare efort posibil al intelectului nostru, care de fapt este subordonat materiei. Oricum, din ceea ce s-a putut observa în desfășurarea vieții pe această lume, vedem limpede că de undeva din afara lumii noastre tridimensionale – credințele populare ne spun că din CER – se întrupează în pântecele femeii însărcinate, pe lângă acel fenomen cunoscut de biologie ca

"progenitură", și un Principiu nedesăvârșit, care, așa cum am încercat să spun mai sus, se va strădui să obțină salturi calitative pe scara evoluției, apoi se va reîntoarce acolo de unde a venit.

Nu am să scriu aici despre acest mister, căci s-a scris destul de mult, fără însă a lămuri misterul. Am să menționez numai pe Empedocle, care cu circa cinci sute de ani înainte de Hristos, spunea: "Pentru sufletele care vin din Cer, nașterea pe pământ este o moarte, iar moartea pe pământ este o naștere în Cer.

Decembrie 11, 1997

Simt ca mă poticnesc în strădania de a pătrunde acolo unde intelectul nu poate avea acces. Poate din cauză că eu nu fac parte din aceia care duc o viață în acord cu voința Lui Dumnezeu, deși mă străduiesc cât pot în acest sens și mă rog la Dumnezeu sa mă ajute să fac voia Lui.

Undeva, în adâncul sufletului meu simt că asemenea lucru nu trebuie să-l fac eu pentru alții, ci fiecare să se străduiască cu ajutorul percepției directe să înțeleagă numai pentru el.

Mă opresc deocamdată aici și aștept îngăduința Lui Dumnezeu pentru a ști ce sa fac în viitor.

Septembrie 08, 2000

Nu am mai scris de peste doi ani de zile în acest caiet. Cele ce am scris până aici am crezut ca sunt rezultatul celor ce am putut percepe atât cu ajutorul intelectului cât și prin percepție directă, cu ajutor Divin.

Cu câteva zile mai înainte, aflându-mă la Biserică și după ce am primit Sf. Împărtășanie, mi s-a dus gândul la această lucrare și m-am hotărât să scriu în continuare, dar îmi este foarte greu să exprim în cuvinte ceea ce simt eu acum în sufletul meu. Voi încerca să mă fac inteles pe cât voi putea.

Deci, gândindu-mă la prezenta lucrare, pe care mi-am propus să o scriu pentru a înțelege câteceva din măreția Operei Creatorului și rostul ei, așa cum am spus la început, am reușit să-mi dau seama ca de fapt, deși pe parcursul ei am primit unele mici revelații, nu voi fi în stare să comunic numai cu ajutorul intelectului, înțelesul acelor mici revelații. Ele rămân valabile numai pentru mine, ca răspuns Divin la cererea mea făcută când am început lucrarea.

continuare în pag. 27

Miruna Tarcău a lansat un nou roman

Victor Roșca

Duminică 27 ianuarie a avut loc lansarea romanului „La Guerre des Titans – Le choix de Selenae” de Miruna Tarcău. Prezentarea a fost organizată de revista „Candela de Montreal” și a avut loc la Casa parohială „pr. Petre Popescu” a Bisericii „Buna Vestire” din Montreal.

Miruna Tarcău, studentă în anul I la Colegiul Stanislas, a publicat prima sa carte „L'Ile du Diable”, un roman polițist, la numai 16 ani. Acum, după aproximativ un an, ea ne surprinde cu cea de-a doua carte „Le choix de Selenae” ce se constituie în primul volum din romanul fantastic „La Guerre des Titans”.

Cartea este de fapt o fabulă despre război, pe care tânăra autoare a început s-o scrie la o vârstă foarte mică, în urmă cu șase ani. Cartea, în versiunea finală, este dezvoltată într-o gândire matură, profundă, demnă de atenția oricărui intelectual.

Mănuirea intrigii și reflexiile asupra destinului uman trezesc din plin interesul cititorului și conferă cărții o valoare sigură. Citez în traducere: „Umanitatea își este o stăpână ciudată. Cu cât crește și se edifică, cu atât se distruge – pentru ca neobositul ciclu al vieții să se repete. Se fac aceleași erori de-a lungul istoriei vieților ce se succed.” „Micile lucruri pe care le facem, pe care le simțim, la care ne gândim, care trec și revin în fiecare zi sunt ceea ce ne marchează viața și ne definesc; ceea ce ne disting unii de alții: un prieten de un frate, o simplă aventură de sufletul unei surori. Iată numele principiului monoton, sinuos, care ne guvernează existența: rutina.”

Cartea a fost prezentată de poetul Adrian Erbiceanu și de poetul Gorge Filip.

Războiul Titanilor

Voi 1 : Alegerea lui Selenae de Miruna Tarcău

Adrian Erbiceanu

(Prezentare ținută pe data de 27.01.2008, la Casa Română din Montreal)

Poetul poezilor, Homer, ne-a lăsat moștenire două opere de artă cu care a traversat istoria, legându-ne pentru întotdeauna de începuturile ei. Achilles și Hector, Menelaos și Paris sunt nume pe care le învățăm de mici și pe care le păstrăm în noi sperând că odată și odată vom putea să ne ridicăm la înălțimea istețimii și curajului lor. Helena, « cea mai frumoasă dintre muritoare », soția lui Menelaos, căzută victimă propriei sale frumuseți, este răpită de Paris, fiul regelui Priam. Răpirea Helenei a constituit motivul unui război de zece ani și a pus Troia pe harta istoriei lumii. File de epopee, file de mitologie. Cu distrugerea Troiei s-a închis un capitol și s-au deschis altele...

Cu *Alegerea lui Selenae*, îmbrățișând fabulosul, Miruna Tarcău, autoarea picanterescului roman *Insula Diavolului*, revine în forță, la numai un an, pe scena literaturii de limbă franceză din Canada.

Ca prim volum din saga fantastică *Războiul Titanilor*, volum publicat în noiembrie 2007 la cunoscuta editura Christian Feuillette din Montreal, *Alegerea lui Selenae* ne transportă cu nonșalanță, pe aripile alegoriei, spre acele timpuri îndepărtate pe care nici mintea nu mai poate parcă să le priceapă.

Selenae, fosta regină a amazoanelor - la douăzeci de ani după terminarea celui mai disputat război din antichitatea greacă, cel pentru cucerirea cetății Troia - se profilează, în pofida a tot ceea ce pare să fie, ca exponentul nedorit al unei păci insuportabile și prea mult prelungite.

Autoarea, făcând abstracție de acțiunea desfășurată pe tărâmurile istorice, ne introduce într-o lume fantastică în care eroismul și curajul devin valori esențiale în timp ce rațiunea, forța menită să conducă, pare că s-a pierdut în apele noroioase ale Styxului.

Intriga, narată din punctul de vedere al personajului principal, implică cititorul, obligându-l să se simtă ca făcând parte din întreaga desfășurare a evenimentelor. Selenae nu e, și nici nu vedem cum ar putea fi!, un personaj pozitiv. Egoistă, nemiloasă, preocupată numai de rezolvarea, cu ajutorul armelor, a propriei odiseei, ea se conturează ca o forță ce pare că vrea să debalanseze tot ceea ce ar trebui să se înțeleagă prin cuvântul *umanitate*.

În contrast, parcă reflectată dintr-o oglindă magică, sora ei geamănă, Eaneles, salvează de la defăimare specia umană, implicându-se trup și suflet, atunci când situația o cere, neezitând să se ridice împotriva propriului ei tată în războiul ce amenința supraviețuirea *dimensiunilor*. Pe aceeași linie, sacrificiile dezinteresate pe care le face, pentru aș regăsi sora, sunt cu atât mai mult de apreciat cu cât Selenae nu dă dovadă de nici cea mai simplă afecțiune pentru ea.

Rolul lui Eaneles, în acest prim volum, este secundar, dar, chiar dacă nu i s-a rezervat acel grad de egalitate, de contrapunere, la care ne-am fi așteptat, ea trebuie să fie văzută ca fiind *speranța* de care umanitatea are atâta nevoie, ca o inspirație pentru reevaluarea și reactivarea visurilor și idealurilor tinereții.

Privind din această perspectivă, nu ne mai este greu să înțelegem - chiar dacă o considerăm egoistă - atitudinea lui Selenae, atunci când sora sa o anunță că este gata să-și pună viața în pericol și să traverseze *dimensiunile* pentru a se opune celui mai redutabil invadator, tatălui lor, Hei.

„Doar tu ai puterea să-l alungi pe Hei de acolo de unde se pregătește să-și construiască un imperiu! Doboară-I pe dușman cu lama pe care a forjat-o el însuși! Ți cer asta în numele Titanilor și al meu. Dacă ești suficient de puternică să te folosești de arma lui Hei vei putea traversa și poarta care te va duce până la el. Bate-te ca să devii o Titanidă! Câștigă-ți locul printre cei mai mari, sus, în Eden, acolo unde nu există nici zori, nici amurg! Cu vocea ei arzătoare, războina îi răspunde :

- îmi ceri să părăsesc Grecia spre locuri necunoscute ca să mă bat împotriva propriului meu tată? Și să mă aliez unor forțe necunoscute cărora nu le cunosc nici motivele, nici scopul pentru care luptă împotriva familiei mele?”

Selenae, războinică, gata să se asocieze ideii prezentate de sora ei, se vede confruntată, pe neașteptate, cu o situație necunoscută și contradictorie : împotriva cărei tabere trebuie să lupte? Pentru a lua această decizie, decizie care constituie, de fapt, firul călăuzitor dealungul desfășurării întregii acțiuni al primului volum, ea se angajează în traversarea spațiului. În ciuda avertismentelor sorei sale Eaneles, a Titanilor și a reprezentanților diferitelor popoare din *Dimensiunea a patra*, ea persista în ideea de a-l întâlni pe Hei înainte de a se hotărî de partea cui va fi.

continuare în pag. 26

Alegerea lui Selenae

urmare din pag. 25

Egoismul ei prevalează. Deși pare să dea dreptate tuturor celorlalți, acceptând caracterizarea făcută la adresa lui Hei și la ce s-ar putea aștepta din partea lui, ea vrea să afle răspunsul la o întrebare ; ia o întrebare care o chinuie de peste douăzeci de ani: de ce a încercat Hei s-o omoare în timpul asediului cetății Troia? Este ezitarea ei sinceră sau este un simplu pretext ?

Dacă titlul cărții nu se referă neapărat la rezolvarea acestei incertitudini, partea a doua a cărții complică situația : Străpunsă de sabia lui Hei, eroina supraviețuiește. Este ea nemuritoare?

Voiajul în *Dimensiunea a patra* devine, astfel, o încercare de a dezlega șarada sufletelor celor care se îndreaptă către o dimensiune superioară, cu atât mai mult cu cât sosirea lui Hei dezechilibrase spațiul.

„Erebe îi va apărea curând în splendoarea ei dezolantă și atunci războinica va fi confruntată cu cea mai dură dintre încercări, mai teribilă decât războiul sau moartea : ea va ajunge la limitele condiției umane, neatinsă vreodată de un muritor, la ideea de sfârșit, de destin. Și aceste gânduri par să o macine ca un acid. ”

Ajunsă în timpul peregrinărilor ei în Grecia, Selenae dorește să afle răspuns la întrebările care o bântuie. Pentru aceasta ea trebuie să coboare în împărăția lui Hades. Pactul pe care i-l propune zeul poartă o pecete teribilă : în schimbul aflării răspunsului, ea trebuie să ia viața unei persoane aleasă de Hades. Va fi ea capabilă să comită un asemenea sacrificiu pentru a ști doar dacă e sau nu nemuritoare ? Și, în cazul în care va accepta înțelegerea și i se va dezvălui numele victimei, va avea ea forța să meargă până la capăt chiar dacă e vorba de o persoană dragă ?

Așa ni se dezvăluie personajul principal în acest prim volum. Va evolua Selenae ? își va regăsi ea echilibrul ? Cine știe ?!

lată cum descrie autoarea, prin optica a două dintre personajele sale, realitatea existenței dimensiunilor:

„Eos îi întinde un măr.

-Uită-te la el și descrie-mi-l!

Vigilentă, războinica prinde mărul în mâna stângă - continuând să-și țină dreaptă pe mânerul săbiei - și întoarce mărul în palmă cu degetele ei

lungi...

-E roșu, dur, rotund, conchide Selenae ca o evidență incontestabilă.

-Nu ți se pare coaja ca fiind făcută dintr-un singur strat, simplu și fără nici o perforație ?

-întocmai.

-Ei, bine. Acum imaginează-ți o plajă văzută de departe. La fel ca suprafața mărului ea pare solidă, netedă și uniformă. Și totuși dacă te apropii, vezi că e formată dintr-o infinitate de granule prea mici ca să se remarce de la distanță. Pentru noi, anumite lucruri sunt neglijabile și uneori atât de mici încât nu le putem vedea. Imaginează-ți suprafața mărului ca o plajă căreia nu-i poți vedea granulele, nici spațiile dintre ele. Simțurile te înșală. Lumea este ca acest măr...La fel ca mărul e alcătuită din straturi din ce în ce mai mici iar, între ele, vidul.

Viața este posibilă numai pe acele straturi unde cei ce le locuiesc sunt sau prea mari sau prea mici ca să se întâlnească și care, ca urmare, n-au de unde să știe de existența celorlalți. în plus, pe ei îi separă vidul.

Titanii trăiesc pe stratul exterior și cel mai mare : Prima dimensiune.

Tu, Selenae... ai trăit până acum în Dimensiunea a doua, aceea a Olimpianilor. Sub ea urmează alte lumi, alte dimensiuni. Și toate sunt separate de un vid ca de la Pământ la Soare, de aceea e aproape imposibil ca cineva să traverseze vidul de la o dimensiune la alta și să rămână în viață."

Douăzeci de ani i-au trebuit celebrului erou grec Odysseus, după căderea Troiei, să rătăcească pe mările lumii, pentru a putea să-și regăsească familia. Și când toate păreau că s-au liniștit, cu *Alegerea lui Selenae*, fantezia creatoare a Mirunei Tarcău ne poartă, inexorabil, mai departe.

SECRETUL MIRUNEI**-eseu-****George Filip**

Dar de ce trebuia să răsară un trandafir într-o grădină de gheturi vesnice ?

Tânăra Miruna Tarcău este doar o taină încă neexplorată și multi condeieri, mai avizati sau nu, au dat buzna să o legene pe metafore și să-i poleiască prematur statuia ce abia a început să prindă contururi prin timpul și aerul atât de străvezii. Inșă și eu, fiind un Don Chijote, dar mai modern, imi opresc Rosinanta în pragul enigmaticei tinere scriitoare să bea o carafă de inspirație și să o pun pe-o aripă de legendă. Dar eu nu voi scrie despre Miruna ci voi cânta despre ea pe portativul unui eseu ce se pretinde a fi fără precedent.

Cel mai mare secret al Mirunei, pe care nici măcar ea nu-l știe, este acela că găzduiește în sânge stelele cele mai pline de carate ale existenței temporare pe planeta noastră geoidă : TINERETEA.

Cu perdelele trase la pestera existenței sale reale, precum ireala Circe - Miruna fierbe licori de ratiune în amfore tănuitoare, impleteste și despleteste fragmente de viață și istorii crezând că nici-un cavaler al condeiului nu va pătrunde vreodată în laboratorul ei lucrativ.

Nu știe ea, Miruna, că eu, poate cel mai liric dintre lirici, i-am investigat subtil și buncii și părintii și si pe sora ei mai mare, adică pe frumoasa Diana.

Si ce am aflat ? Doar că Miruna este nucleul unei enigme, că forță ei motrice este tinerețea și că fructele secretului ei se numesc literatura, arbore mitic din care culege perle pe care ni le dăruiește doar când sunt perfect slefuite. Ah...dar să nu uit : eu mai știu că de foarte tânăra micuță si-a petrecut multe vacante, cu părintii, prin regiunea gaspeziană, acolo unde mrejele captivante dansează pe un decor de aer precum ielele si doar din lemn să fii cioplit pentru a nu fi topit și cutremurat de fascinație. Ei bine, chiar în acest imperiu impetuos și incredibil de acaparant copila Miruna nu se lăsa hipnotizată și fugea, se ascundea în palatele ei imaginare unde născocea istorioare, personaje inexistente, mici povesti, melodrame și chiar drame. Când o antrenau la vreun dialog, s-o mai scoată din transă, părintii ei erau surprinși

continuare în pag. 27

SECRETUL MIRUNEI

urmare din pag. 26

de năstrusniciile copilului lor legitim si de dumnezeire, dar mai ales de virtuozitatea limbajului atât de dezimvolt folosit de Miruna, la vârsta ei atât de crudă.

Fata cu ochi purpurii, măslinii, as mai zice, a-nceput să scrie la doar unsprezece ani si primul fruct literar, L'ile du Diable, l-a dăruit cititorilor când îi infloreau in vârstă trandafirii rosii ai optimismului pentru a saispzezecea oară..

Stăpânirea exceptională a limbii franceze pe care a murmurat-o imediat după cuvântul "mama", magia de a crea intrigi, conflicte sau ironii subtile se asemeiesc in scriitura Mirunei unor descântece de fecioară, toate acestea poleindu-i naratiunea cu nuante de maximă originalitate.

Si iată că doar după un an, in toamna lui 2007, Miruna scoate din cufărul ei cu magii transcendente încă o perlă : romanul Războiul titanilor.

Dacă vreu - si mă incumet s-o fac, adun toată cartea ei in doar trei dimensiuni bine distincte: fantastic, simbolic si initiatic. Cu bagheta ei magică Miruna ne călăuzeste intr-un spatiu nemărginit de legenda si de mister. Această perfectiune poetică de scriitură autoarea o realizează ajutată de Calliope, muza poeziei la greci - Grecie prin care tânăra scriitoare a călcat cu pasii gratie vigurosilor si iubitorilor ei părinti.

Scena pe care se petrece actiunea noului roman este multidimensională. Remarcabil si dominant este in roman antagonismul intre surorile gemene Selenae si Eaneles. Caravana acestei fantastice încăierări îi invită pe cititori intr-o a patra dimensiune - a mortii, a Terrei.

In paralel cu duelul de factum se amplifică vizibil si rivalitatea dintre marionetele create de Miruna: Titanii si Olimpianii.

Fac un respiro si vă reamintesc faptul că un cronicar, mai ales un eseist, nu este musai obligat, meteahnă pe care unii au adoptat-o, să vă povestească romanul, cartea etc... si vă recomand să cititi singuri singurei, din scoartă in scoartă, opera in discutie si abia după aceea vă acord competenta de a vă da cu presupusul.

Contrar tuturor criticilor mapamondieni care vor descinde in cadenta, in ritmul alert al romanului in discutie, critici cu năravul lor de a critica si de a-l pune la punct pe scriitorul care a transpirat la ordinator sau pe coltul clasic de masă, chiar eu intruchipând o luptă a contrariilor - care, lecturând, plutesc intr-o prelungă fascinatie de încrâncenări

tremolo si constante iar când ajung la mal îi sărut mâna celui, celei care a scris.

Pentru mine este mereu surprinzătoare maniera in care multpreatânăra scriitoare isi lansează săgetile de luciditate filiozofică, mă impresionează măiestria din cuvintele cu care isi invismântează ideile si frazele atât de limpezi, clare si lucide, care au subtila dar certa menire de a contura perfect personajele cu care ne întâlnim pe bulevardul lecturării cărții.

Imi imaginez că un eventual interviu cu tânăra scriitoare ar decurge cam asa :

- Totusi, Miruna, de ce subiectul romanului tău este războiul ?

- Fiindcă doar in adacadabra unui război oamenii normali pot deveni eroi.

- Dar dacă vei aborda vreodată problematica unui război real si total ?

- O să mă gândesc si la aceasta si, desigur, voi găsi solutiile cele mai eficiente.

In epilogul scriselor mele m-as incumeta cu o intrebare dar mă tem de Doamna Viky, măicuta Mirunei, pe care o si văd sărind la mine: alo... poetu... lasă-mi fata in pace!

Dar merg la risc si protejat de dvs. lansez intrebarea in care se ascunde marele secret al interlocutoarei:

- Miruna, chiar, până in prezent, nu te-a sărutat nici-un băiat ?! Punct.

Creația și rostul ei

urmare din pag. 24

Și-a făcut loc cu claritate în sufletul meu certitudinea ca noi, oamenii, reușim uneori să ne apropiem de Harul Divin si sa-i primim grația, dar numai in măsura in care facem cu adevat voia Creatorului, iar acțiunea noastră sa fie îndreptată în scopul mântuirii sufletului.

As putea să continui sa pun pe hartie unele idei care să poată explica câte ceva din cele ce au mai rămas de explicat si anume: Punctul 3 din Capitolul C, precum si capitolele D si E, dar numai cu ajutorul intelectului, fără Har Divin, deci cu un folos foarte redus.

Consider ca atât pentru min cât si pentru oricine, este de ajuns ca, după citirea celor scrise până acum, sa gândim în clipele prielnice de răgaz, asupra celor ce au mai rămas de scris, sa medităm profund asupra lor, să le trăim cu sufletul si poate ca unii din noi vor obține satisfacția cunoașterii. Oricum, eu cred că atunci când mă voi întoarce de unde am venit pe aceasta lume, voi avea o înțelegere cel puțin satisfăcătoare.

Daca cineva din copiii mei, ori nepoții mei, se vor arăta interesați să citească cele ce am scris si vor considera ca le este de folos, voi avea satisfacția că am putut fi si eu cu ceva de folos .

SAI - Soarele si Luna

Rugaciunea mea

Dr. Mirela Baranci

De multe ori am incercat sa imi gasesc diverse modele in viata. De-a lungul timpului am gasit citeva. Dar modelul cel mai proeminent este cel al lui Isus Cristos. Cu siguranta ca originea lui nu putea fii omeneasca pentru a fi capabil de un astfel de sacrificiu. Si totul in numele dragostei pentru oameni. Ce model minunat de generozitate! Adesea mi-am pus intrebarea daca noi, ca fiinte umane putem aspira sa ii luam modelul.

A incerca sa fim ca el poate fi considerat ca o blasfemie pentru lumea din jur, dar ma intreb care este dorinta Divinitatii? Oricum in ce ma priveste, aleg sa fii asa cum spunea Leonardo Da Vinci - mai bine o pasare cu aripile frunte decat o cirtita cu o viata sigura sub pamint. Am trecut prin experiente grele, am cunoscut ce este durerea fizica si sufleteasca dar am avut sansa sa vad in acelasi timp alte persoane din jurul meu, din familie, prieteni sau cunostiinte care treceau prin dureri mai grele. Sau cel putin asa le consideram eu. In astfel de momente, rugaciunea mea a fost si va fi:

- Durerea mea Doamne este doar sensibilitatea necesara mie ca sa vad durerea din jur. Strigatul meu de ajutor Doamne nu este pentru mine, ci este pentru cei apropiati care poate au nevoie mai multa de tine. Si te rog, dupa ce ai atins vietile celor din jur, daca ai timp, sa te uiti si la viata mea Doamne.

- Trimite raza de soare care sa incalzeasca sufletul si trupul celor in nevoie, da-le energia de a-si trai viata si de a se bucura de ea. Si daca mai ramine caldura si pentru mine, invata-ma Doamne cum sa fac sa o impart si eu ca tine.

- Lumineaza pe cei dragi, care cauta intelepciune si sint poticniti in lectia vietii. Si daca lumina ajunge pina la mine, fa-ma Doamne candela ta.

- Iarta-i Doamne daca te cauta si nu te gasesc si iarta-ma Doamne ca am indraznit sa fii ca tine.

Incercarea umila de a fi ca El ramine doar o copie. In cel mai bun caz, poti ajuta citeva persoane din jurul tau, caci pe acestia ii cunosti si ii iubesti. Si poate asta este limita firii umane pe care o avem. El a cunoscut pe citiva dar ne-a iubit pe toti. Exista dorinta in noi de a urma exemplul Divin, si cred ca ea nu este gresita, atita timp cit ne acceptam limitele si constientizam nemarginirea lui Dumnezeu. De fapt eliberarea noastra sta in capacitatea de a ne incredinta acestei nemarginiri.

Este o lume complexa cea in care traim. Sintem inconjurati de sfaturi, comportamente impuse de comunitatea in care traim. Ideal ar fi sa le acceptam asa cum ne sint prezentate ele. Dar din pacate, acest mod simplist se pare ca nu da roade. Aventura vietii trebuie sa o traim fiecare din noi si sintem chemati sa vedem ceea ce nu se vede si sa intelegem ceea ce nu a fost spus sau scris. Desi aceasta perspective pare infricosatoare, este in acelasi timp modul in care avem sansa sa intilnim Divinitatea si sa ne bucuram de maretia ei.

SFIDAREA INCULTURII Cornel Teulea

În anii copilăriei mi-a fost frică de Făgăraș. Aici era un dentist care mă chinuia, aici era un târg care-mi producea suferințe la fiecare vânzare din gospodărie, aici aduceau părinții mei cotele împovărătoare și umilitoare de care „tovarășii” nu erau niciodată mulțumiți (erau niște nemernici care îi urau pe cei ce nu erau ca ei și cu ei), aici era gara din care am plecat departe de lumea mea liberă și fericită din satul Hîrșeni, pe ruta 200, cu treburi de școală, încet-încet, frica a început să mă ocolească, spre mirarea unora și invidiile altora. Așa se face că în 1964 m-am „mutat” în Făgăraș. Am cunoscut, în vreo două zile, la pas, restul (Orașului). Cetatea era impunătoare, știam că are o istorie multiseclară, dar și una recentă, (consăteni de-ai mei fiind întemnițați aici), și spre care n-am văzut niciodată să se îndrepte cohorte de turiști. În schimb, pe Corso, în fiecare seară, valuri de oameni de toate vârstele, amețitor de spectaculoase, se învâreau într-un cerc (aproape) magic. În cercul acesta se înfiripau, se împărțeau și se sfârșeau iubiri, se făceau reflecții asupra experiențelor personale sau ale altora, iar acestea (experiențele) deveneau mici teorii despre existență. Tot aici, istoria orală o bătea fără prea mari probleme pe cea scrisă (pentru că era prost scrisă). Dacă ieșai din cerc și o luai spre calmul râu Berivoi în sus, dădeai de **Instituția Spiritului** numită RADU NEGRU. Este atât de impunătoare, încât sfidează blocurile urâte ce se ridică, tot mai agresiv, peste mica noastră lume citadină. Dacă intrai în „Radu Negru”, prin examene severe, puteai să devii nu doar martorul sfidării inculturii epocii („concepția unică”, în două cuvinte), ci și actorul angajat în cultură. Cu siguranță că s-au și ratat roluri aici, inevitabil, pe textele „concepției unice”. În „Radu Negru” cultura înseamnă modele de dascăli și elevi, spații de cunoaștere și de mișcare fizică, exemple profesionale, caractere, instrumente și tehnici eficiente de salvări miraculoase în interiorul sistemului, gesturi simple sau esențiale ce sfidau erori, vicii și defecte de tot soiul. De altfel, dintr-o

astfel de sfidare, Ion Codru Drăgușanu înființează Școala capitalară „Radu Negru”, inaugurată la 13 septembrie 1869. Gestul eroic al cărturarului făgărășean sfidează exemplar incultura epocii lui (ura străinului împotriva românului și a românismului). Sfidarea inculturii este continuă (în discontinuitate, totuși). De pildă, între 1948 și 1957 profesorii din „Radu Negru” Romulus Ursu (istorie), Mihai Novac (matematică), Petru Doboșan (română), Ramba (filozofie) și elevii lor Victor Roșca, Silviu Socol, Nicolae Mazilu, Gelu Novac, Victor Ioan Pica și alții au luptat deschis împotriva „sistemului unic”, fie în munți (elevii), fie sprijinindu-i „de jos” pe luptătorii anticomuniști din munți (Profesorii). În 1969, la exact 100 de ani de la înființarea liceului „Radu Negru” (desigur, pură întâmplare), l-am întâlnit aici pe profesorul Cornel Moraru. Eram în clasa a XI-a seral. Nu l-am avut profesor la clasă, dar a fost mentorul meu, și poate, al câtorva generații de elevi din „Radu Negru”. S-ar putea să exagerez, nu (mai) știu. Cert este că mie mi-a schimbat destinul. Eram strungar la „a opta” în Combinat, dar citeam din biblioteca lui personală Cioran, Eliade, Nietzsche, Nichifor Crainic, Heidegger, Kierkegaard, Ion Petrovici, Origene ș.a. M-a invitat la cina pe care-l conducea în liceu. Era o formă deschisă și autentică de sfidare a inculturii, purtând, sugestiv, numele celui care a scris „Lupta cu inerția”, Nicolae Labiș. Cei care luptau însă împotriva culturii au interzis și desființat cenacul nostru. Brutal. Cu toate acestea, fiecare ne-am văzut mai departe de treburi. Eu am urmat filosofia, de pildă. După ani, dintre cei foarte mulți care au frecventat cenacul sau care, într-un fel sau altul, au lucrat cu profesorul Moraru, șase au devenit membri titulari ai Uniunii Scriitorilor din România. Este vorba de Cornel Moraru, Marian Dopea, Mihai Coman, Ștefan Borbely, Vasile Gogea, Cornel Teulea. Un al șaptelea, Pascuy Tiberiu, a devenit un bun traducător din literatura română în alte limbi. Performanța nu va putea fi egalată. Reușite vor fi, dar în alte direcții, și poate chiar mai spectaculoase pentru că aici, în „Radu Negru”, profesori după profesori călăuzesc spirite după spirite, zi de zi, sfidând incultura oricărui trecut și prezent în numele culturii viitorului, ca o cultură a omului. Am lăsat cu intenție, pentru o abordare separată, sfidarea inculturii în timpul directorului d-lui prof. Horațiu Judele, care a avut în sânge actul de cultură ca valoare supremă a personalității. Pe mine doar „Radu Negru” m-a ținut în Făgăraș, destul de departe de lumea scriitorilor profesioniști căreia îi aparțin, dar asta nu m-a împiedicat să-mi scriu cărțile, să le arunc în lume, acestea să ia premii literare importante, să-și facă loc în bibliotecă și în inimile câtorva cititori sau spectatori.

Dimpotrivă.

(Articol preluat din revista „Corespondențe” nr. 2, 2007)

Interviu realizat de Mihaela Dordea cu George Filip

"Eu știu doar c-am început să scriu și să public, iar lumea, mai ales femeile, mi-au zis POETUL, și POETUL am rămas."

Bună seara, dragă maestre, sau bună dimineța. Vreau să te rog, dacă ești de acord, să facem un interviu în stilul meu, cu răspunsurile în stilul tău. Ce zici?

Desigur, fată dragă...

Așa a început acest dialog, purtat peste mări și țări, eu la București, poetul George Filip la Montreal. M-am familiarizat rapid cu maniera Poetului. El tratează fiecare discuție ca un poem simfonic cu mii de note, din care răsare, floare de foc, spiritul. Ușurința cu care face din frază vers, fascinează și nu mai lasă loc la comentarii. Iată-l pe George Filip, omul, poetul, de fapt amândoi la un loc, pentru că el este și una și alta, surpriză subtilă, pe care știi dinainte că o vei avea, o aștepti, te bucuri cu sufletul și te miri pentru că ceea ce știai că se va întâmpla chiar s-a întâmplat. Și ți s-a întâmplat ție.

Reporter: Cine ești tu, George Filip?

G.F.: Eu sunt, de fapt, Gheorghe, al cincelea dintre cei șase copii ai lui Pandelescu, fostul jandarm, și al mamei Floarea, o analfabetă harnică și frumoasă, cu rădăcinile înfipte în arborele genealogic al poetului Goga. De fapt, la această întrebare aș putea avea o infinitate de răspunsuri.

Reporter: Ce trebuie să știm despre omul George Filip și despre poet?

G.F.: Că ai mei m-au născut în zodia Berbecului, la 22 martie 1939, când planeta puțea tare a praf de pușcă și cântau prin cer șrapnelele; că am fost rahitic; că la vârsta de șase ani am fugit de acasă să lucrez la niște grădini, unde, printre lipoveni, am învățat și rusește; că la șapte ani m-am îndrăgostit de Stăncuța Ioanei lui Coteț; că ei, comuniștii, nu-mi dădeau voie la învățătură; că, târș-grăpiș, am terminat un liceu de patru ani în zece; că am fost țaran, hamal, fotograf, biciclist, boxer, parașutist și - mai ales - amant de ocazie și sigisbeu clandestin; că partidul comunist fugea cu bâta după mine; că, până la urmă, au vrut să-mi fure creierul și să mă facă de-al lor. Fată dragă, eu nu pot răspunde la această întrebare și mi-ar trebui 69 de ani ca să vă pot spune câteceva. De asemenea, și despre poet. Nu știu nimic. Eu știu doar c-am început să scriu și să public, iar lumea, mai ales femeile, mi-au zis POETUL. Și POETUL am rămas. Am publicat vreo 25

de volume și volume și mai am prin sertare încă vreo zece, iar în creieri încă multe, dar timpul a-nceput să-mi scârțâie prin madulare.

Reporter: Ce nu trebuie să știm?

G.F.: Nu trebuie să știi c-am fost înșurat doar de patru ori; că am pe planeta vreo 32 de copii; că femeile au iubit doar poetul, nu pe mine; că sunt eminentemente liric, naiv-tupeist și prost... îmi dau și cămașa de pe mine!

Reporter: Ce te-a atras către zări îndepărtate? Ce te ține acolo?

G.F.: Din pruncie, am avut nostalgia plecărilor spre departe. Priveamdupă trenuri și plângeam. Când am început să gândesc, doream să fiu ca Bălcescu, să tușesc tuberculos pe undeva prin lume, cum tușea junele pe o stâncă la Palermo, și să-mi fie dor de țară. Zărilor îndepărtate au fost și sunt fatamea morgana la care mă adap și mă spal pe picioare. Mai târziu, gândeam, filozofic, cum că emigrația ar fi ca fecundația: departe, cât mai departe, ajung doar spermatozoizii cei mai puternici. Nu este adevărat: în emigrație, cel mai lesne se adaptează secăturile, neisprăviții fără coloană vertebrală, oamenii galinacee care ciugulesc balega cu aceeași dezinvoltură la Strehaiia sau la Montreal. Ce mă ține aici? Nu ling unde am scuiptat. Vreau să sufăr, să-mi iubesc țara de departe, precum Bălcescu, Eliade etc...

FERICIREA

când a fost să plec în lumea largă și destinu-n cărcă să mi-l port fericirea mi-a rămas acasă, fericirea n-are pașaport că așa e-n țara nimănuia, vameșii în sânge-ți scotocesc să nu iasă clandestin din țară niciun strop din ce e omenesc numai dorul s-a ascuns în mine și blestemul de a fi poet de aceea umblu printre oameni scotocind prin suflet indiscret: lume bună, unde-i fericirea? dorul greu în suflet de ce-l port? fericirea mi-a ramas acasă, fericirea n-are pașaport.

Reporter: Din versuri, din ceea ce citești dincolo de cuvintele spuse cu atât farmec chiar și într-un banal mesaj pe mail, se simte - sau măcar eu cel puțin simt - o ușoară tristețe. De unde vine ea?

G.F.: O ușoară tristețe, zici, Domniță? Te înșeli amarnic. Unchiul Rinu sau taticu n-au răs niciodată. Eu mai rânjesc uneori. Dar pe aici se râde foarte mult. Eu, când îi văd rânjind, îmi vine să-i iau cu parul. Mai ales femeile râd din orice. Pe la toate ghișeele

femeile râd. Tu le spui c-a murit mă-ta și ele râd. Eu am mutra crestată de riduri. În țară, le spuneam oamenilor că comuniștii ne vor da dreptul să râdem doar cu rețetă de la medic. Sunt un campion al tristeții. Asta e, și îmi convine așa. De unde vine tristețea mea? Din ancestral și din profundis. Pe toate le-o fi făcut bine Dumnezeu, dar lumea a făcut-o strâmb. Sunt supărat pe El!

Reporter: Unde este sufletul poetului George Filip?

G.F.: Păi unde să fie... în coșciugul meu voiajor. Se ține după mine ca un prost...

Reporter: Care este relația ta cu divinitatea?

G.F.: O deplină cordialitate, dar cu Dumnezeu, vorba lui Bernard Shaw, ne salutăm dar nu prea discutăm. Adesea mă iau cu El la harță, iar El mă iartă mereu. Sunt convins că El m-a trimis cu o misiune pe Pământ. Sunt fiul Lui, îi dedic poeme, mă duc la sfânta biserică și fac cruci mari la altar. Sunt fiul lui, și n-are ce să-mi facă!

Reporter: Mda. Ce crezi despre ce se întâmplă azi în cultura română?

G.F.: Asta e, că nu se întâmplă nimic, adică este dezastruos! Cultura română este acaparată de trei monștri foarte bine instruiți: Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu și neandertalianul Horia Roman Patapievic. De o vreme, l-au încazarmat în echipa de șoc și pe unul Mircea Cărtărescu. Acest cvartet a monopolizat cultura română și o împinge, cu dibăcie, spre dezastru.

Reporter: Ce te fascinează și ce te nemulțumește la lumea de azi?

G.F.: Mă fascinează doar steaua crezului meu și a multora ca mine, o stea din care privesc niște îngeri cu aripile frânte, dar niște îngeri care știu bine să tragă cu arcul în frunțile marilor cărcotași ai națiunii. Ce mă nemulțumește? Sedarismul, somnul rațiunii, românii nu mai știu, sau nu mai vor, sau nu mai pot să gândească.

Reporter: Nu mai au timp... au obosit, poate... Care sunt criteriile după care dai valoare omului?

G.F.: Drastice! Oamenii trebuie să fie verticali, să sfideze legile strâmbes, să fie prezenți în lupta cu inerția, să se reproducă, nu să cloneze și să bea vin.

Reporter: Dacă ar exista undeva un monument al OMULUI, la modul ideal, ce ai fi tentat să scrii la baza sa?

G.F.: Eccae homo - și aș scrijeli numele meu.

continuare în pag. 30

La mulți ani George! (22 martie 2008)

Victor Roșca

George Filip poetul consacrat al comunității române din Montreal înaintea vertiginos în deceniul al șaptelea. Suflul lui, însă, tânăr, visează în versuri ca la vârsta de cincisprezece ani. George Filip acum și întotdeauna, a gândit în versuri, a vorbit în versuri, a râs în versuri, a plâns în versuri și când a avut timp a scris conținutul a 22 de cărți în versuri.

Acum la acest popas anual al vieții și-a adus aminte că a avut o mamă, o icoană sfântă, pe care o poartă cu gingășie în suflet.

POEM PENTRU MAMA

George Filip

Mama Floarea a avut 6 pui de om
si mai multi boboci

Mama-si poarta toamnele la vale,
multe, cate-ncap in vreo optzeci.
vine dintr-o margine de vale
urcand demn-a timpului poteci.
are riduri Mama cat o Tara
care-si pierde pruncii la razboi
dar, ne-ncovoia sub povara
nu priveste trista inapoi.
calaca romaneste, cu mandrie,
de la piept i-au supt sase feciori
dintre care toti au fost sa fie
la condei si sapa - muncitori.
nu se-ncchina Mama niciodata.
n-a avut ea timp de rugaciuni ;
prea a fost cu riduri scrijelata
sa mai creada-n sfinti, sau in
minuni.
dar de-un timp prin somn se
tanguieste.
striga dupa taica si ma tem
ca Maicuta mea se primeneste
sa se urce-n marele poem...

***

si-ntr-o zi maicuta mea s-a dus...
unde ?, niciodata nu mi-a spus,
am vazut cum s-a urcat la cer
intr-un car de foc si lerui-ler
si-acum credca Mama-n sfantul
soare
spala Dumnezeu pe picioare.
eu ma scald in lacrimi, uneori
si astept din paradisi - scrisori
dar din infertilul ei abis
ingeri buni mi se coboara-n vis
si-mi vestesc sa ard cuptoru-n curte
si sa-mpart la lume vin si turte.
imi spal mana, cea cu care scriu,
in oglinda veche-s inca viu.
prin valtoarea timpului ma zbat.
se ascunde-n mine un barbat
care fura lacrimi dintre stele
si stropeste florile cu ele.
am sadit Maicuta, floarea ta,
floarea mea de dor - nu ma uita
si-o culeg si mi-o ascund in san.
e prea trist sa fiu copil batran...

imi e dor, sant mandru si-mi e
teamac-as putea sa fiu poet de
seama

in aceasta lume de banat
pentru care vii se mai zbat,
unde plange doina printre lunci,
nu mai dau muierile dalbi prunci,
graul creste fraged si se-
ndoaiefiindca Dumnezeu nu da
ploaie.

e pamantul ros de vesnicii
si-are putregai la temelii.
comunismul - morbul infantil,
linge crucea timpului - umil,
prind romanii calea-nstrainarii
iar irozii - vand copiii Tarii.

***

e mai bine Maica sa te stiu
c-ai plecat, nu foarte timpuriu.
dac-ai mai fi stat, te-ai fi uimit
trista mea - si tot ai fi murit;
ingerii din lumea lor albastra
stiu ca-i un infern planeta noastra.
foaie verde, timp de putregai,
multe cazne trupului ca-mi dai.
plin de cicatrici si de dureri
regret astazi c-am fugit din ieri
sa anunt la Sfinte-Bethleenii
cat de pacatosi sunt pamantenii.

***

din ce-a fost, mai e si n-o mai fi,
raman vlastarul vrerii de-a trai
si din raspantii timpul ma tot
cheama
la sarbatoarea ta, acasa - Mama,
ma-ntorc din larg de zari, precum
cocorii
si observ trist ca foarte tristi sunt
norii,
ca grabnica te-ai dus la al batran
cu busuioc si izma verde-n san;
Maicuta mea, in cerul tau divin
asteapta-ma, ca si eu o sa vin...

totusi,am avut si 15 ani...

Interviu realizat de Mihaela Dordea...

urmare din pag. 29

Reporter: Ce întrebare ți-ai pune, tu însuși, la final?

G.F.: Aș întreba: ce-ți pasă ție, chip de lut, de opiniile mele, și cui îi va folosi opinia mea refractară ? În final aș atârna un poem nu tocmai optimist, iar la noapte, ca de obicei, voi bea vin și voi face dragoste cu vreo muză mai acătării.

PLOILE

plouă din timpul vulnerabil
potop nauc din Arrarat
noi suntem minciñoși, noi suntem
sămânța care ne-a salvat
ne lepădăm de crez adesea
și până să murim de tot
nemăsuratul timp ne face
să mirosim a Savaoot
larve unite-n simbioză
trăim în liote lumești
și-n umeri cresc pe nesimțite
aripi de paseri îngeresti
pe-o creangă fructul sun-a copt
femeie mușcă-l și să fugi
dospind în coapsa ta pământul
că nu e vremea pentru rugă
plouă din timpul vulnerabil
și nu mai știm să ne iubim
uniți în taină de Iehova
și putrezim...noi putrezim.

(din New York Magazin nr. 554, 23 ianuarie 2008)

Mateo da Murano, un medic italian la Curtea lui Stefan Cel Mare

Dr. Paul Dancescu

În anul 1501, un oaspete de seamă a venit de la Venetia în Moldova, la curtea lui Ștefan cel Mare de la Suceava. Numele lui era Mateo da Murano. Era medic și fusese invitat pentru îngrijirea medicală a voevodului. După întoarcerea la Venetia, Mateo da Murano a prezentat un raport scris, datat 7 Decembrie 1502, către Senatul venetian. Rândurile sale, care cuprind aprecieri de mare frumusețe despre Moldova, s'au păstrat în arhivele dogale ale Venetiei, până în ziua de astăzi.

Dar să vedem în ce împrejurări a venit Mateo da Murano în țara noastră cea dintâi. În timpul lui Ștefan cel Mare, războaiele de apărare ale Moldovenilor erau crâncene, în special războaiele cu Turcii și Tătarii. În timpul luptelor cu Turcii la Cetatea Chilia, Ștefan Vodă a fost ranit la un picior, rana care s'a închis numai temporar. Probabil că rana a atins articulația genunchiului, lăsând o anchiloză parțială. Așa s'ar explica poate mai bine și legenda cu Aprodul Purice, când, mai târziu, în timpul luptelor cu Ungurii, Ștefan Vodă a căzut de pe cal și avea dificultăți să reincalece. Fapt este că rana de la picior și urmarile ei au fost grave și fie că nu s'a închis de la început, fie că s'a redeschis ulterior spre bătrânețe, istoria ne povestește că dela acesta rană i s'a tras moartea marelui domn al Moldovei.

În aceste împrejurări, spre sfârșitul vieții, Ștefan Vodă se adresează senatului Venetiei, cerând un medic. În scrisoarea sa către venetieni, scrisoare care s'a păstrat și ea în arhivele Venetiei citim cum că Ștefan cel Mare n'a vrut să aducă la Suceava un alt medic, « din alta parte a lumii, decât de acolo de unde este pretuit și iubit. Inconjurat de dușmani de toate partile, am avut treizeci și șase de războaie iar din acestea în treizeci și patru am biruit și numai două le-am pierdut ».

În scrisoare Ștefan Vodă face aluzie la alianța de durată dintre Moldova și Republica Venetiană. În consecință Senatul hotărâse să trimească la Suceava pe doctorul de care am amintit, Mateo da Murano. Mare minune însă că medicul Mateo da Murano să nu fi știut să vorbească și limba română sau să nu fi fost la origine chiar român din Istria sau din zona Venetiei, sau poate din Dalmatia, unde pe atunci, locuia o populație

românească care vorbea un dialect al limbii române. Erau mauro-vlahii cum, le spuneau bizantini sau morlacii cum este numele italian. Acest grup de români s-au contopit mai târziu în masa Italianilor, prin secolul 18. În peninsula Istria însă, în apropiere de Venetia, mai sunt până astăzi câteva sate de români care vorbesc un dialect aparte al limbii române, dialectul istro-român.

Dar să revenim spre anul 1501, când medicului Mateo da Murano ajunge la Suceava. El își face o frumoasă parere despre voevod și despre țară, părere pe care o expune astfel în raportul său către Senatul Venetiei. Citez din traducerea lui Nicolae Iorga: "*Domnul este un om foarte înțelept, vrednic de multa lauda și iubit mult de supuși, fiindcă este îndurător și drept, foarte veghetor și darnic. El se prezintă bine pentru vârsta lui (sau ca să repetăm chiar cuvintele lui Mateo da Murano "e prosperoso per la persona") de nu l'ar fi apăsât în această boală. Turcii au mare frică de acest domn*".

« *Tara Moldovei este roditoare și foarte plăcută și bine așezată, bogată în animale și în toate roadele. Grâul se seamănă în luna Aprilie sau Mai și se adună în August și Septembrie. Vânturile sunt ca în Italia, păsunile sunt excelente și ar putea să hrănească peste 100.000 de cai* ». În continuare, medicul venetian vorbește despre comert în Moldova, care este înfloritor. "*Drumul din Suceava și până la Constantinopol se parcurge între 11 și 20 de zile. Negustorii vin și pleacă din capitala imperiului turcesc și pe lângă negustorii aceștia, vin și evrei din Crimeia*"

Despre Bogdan, fiul lui Ștefan cel Mare și urmașul la tronul Moldovei, doctorul Mateo da Murano are expresii dintre cele mai pitorești: "*El are 25 de ani și este modest ca o fată mare, dar om viteaz, prieten al ispravilor și al oamenilor de ispravă* ». În ce privește pe supuși « *ei sunt viteji, oameni de fapte nu de fraze goale și nu de stat pe saltea ci în război. Oastea Moldovei poate fi alcatuită din 40.000 de calareți și din 20.000 de pedestri* ».

Credem că din rândurile doctorului italian s'a inspirat dramaturgul Barbu Ștefănescu Delavrancea în drama "*Apus de Soare*", dar Delavrancea aduce la curtea voevodului trei medici care îi cauterizează rana de la picior, în timp ce bătrânul domnitor își înfrânge durerea în rugăciunea *Tatal-Nostru*. Unul dintre medicii care apar în drama lui Delavrancea era evreul Smil care venea din zona de cultură medicală orientală arabo-bizantină a oraselor din

Crimeia. În aceste ore, sub ultimii principii bizantini, domnea încă o viață rafinată și intelectuală. De fapt cea de a doua soție a lui Ștefan cel Mare a fost o principesă din familia imperială a Paleologilor, pe nume Maria de Mangop. Principatul Theodoro-Mangop, din Crimeia, a fost cucerit de o mare armată turcească în 1475, când, pentru apărarea orasului au căzut în lupte principele Alexandru Paleologu, cumnatul lui Ștefan cel Mare și armata moldovenească de ajutor, alcătuită din 300 de ostasi. Doctorul Smil venea probabil din orasul Caffa, un alt port bizantin al Crimeii, de unde era originar și episcopul Ioan de Caffa, care a fost, un timp, conducătorul bisericii române în acea vreme.

Revenind la impresiile doctorului Mateo da Murano, nu ne mira cuvintele sale despre Moldova. Țara era într'adevăr bogată. Populația era numeroasă. Viața urbană era în plină dezvoltare. Moldova lui Ștefan-Vodă era plină de palate, astăzi toate dispărute sau numai ruine. Curtea domnească din Iași, refăcută de nepotul său Alexandru Lapusneanu, distrusă și din nou refăcută ulterior, s'a topit complet în Palatul Culturii pe care îl vedem astăzi în acel oras. La Hârlău am văzut ruine importante. Urmele și ruinele cetății și ale palatului domnesc de la Suceava sunt impresionante. Cred că singurul palat al lui Ștefan-Vodă, care a ajuns până aproape de zilele noastre, a fost cel din incinta Mănăstirii Putna. În secolul 19 însă, în timpul ocupației austriece a Bucovinei, administrația germană, probabil că din dorința de a șterge urmele trecutului românesc, a dispus dărâmarea palatului odată cu închiderea multor mănăstiri. Din fericire, un releveu complet s'a păstrat pe baza cărui s'a proiectat și realizat în vremurile noastre, reconstruirea palatului domnesc de către Comisia Română a Monumentelor Istorice.

Poate că despre palatele lui Ștefan cel Mare și despre urmele lor din Moldova, pe unde se afla și ce mai poate fi văzut, vom scrie alta dată. Acum am amintit numai despre acel oaspete venetian de seamă, doctorul Mateo da Murano, întâmpinat și găzduit în palatul domnesc de la Suceava.

Basarabia: Crime uitate Eugen Năilescu

Domnului Procuror General al Republicii Moldova

Subsemnatul Eugen Năilescu, originar din Republica Moldova, în prezent cetățean român, domiciliat în București, Strada Spătar Nicolae Milescu nr. 4, Sector 2, îmi îngădui să supun atenției dvs. următoarele date referitoare la dispariția fratelui meu, Dumitru Sâlnicu:

Dumitru Sâlnicu s-a născut în anul 1920 în satul Țiplițești, comuna Alexăndreni, raionul Sângerei, fiul lui Pantelimon Năilescu și al Agăției Năilescu, ambii din aceeași localitate.

În iunie 1940, întreaga noastră familie a fost obligată să rămână sub ocupația Uniunii Sovietice, nereușind să se refugieze înainte de închiderea granițelor. În iarna 1940/1941, fratele meu Dumitru Sâlnicu, pe atunci elev la Liceul Teoretic din Chișinău, împreună cu încă 17 colegi, au încercat să treacă Prutul spre România în cursul unei nopți, dar au fost surprinși de autoritățile sovietice. Împușcat în picior, fratele meu a fost prins, ca și o parte dintre colegii săi, toți fiind duși la închisoarea din Chișinău.

Părinții mei au primit de la el două scrisori trimise din închisoare, cu unele ștersături care atestau prezența cenzurii, după care nu au mai primit nici o veste de la el. În anul 1941, un consătean care fusese deținut de drept comun și a reușit să evadeze, le-a spus părinților mei că l-ar fi văzut pe fratele meu într-o închisoare, se pare că în orașul Harkov. Întreaga noastră familie s-a refugiat în România în martie 1944, iar de atunci nu am mai auzit niciodată nimic despre fratele meu.

Dumitru Sâlnicu elev la Liceul Teoretic din Chișinău, 1940

Doresc să mai menționez că numele de familie al fratelui meu, Sâlnicu, diferă de numele celorlalți membri ai familiei, care este acum Năilescu, datorită faptului că, fiind urmărit de organele sovietice pentru a ne forța să ne reîntoarcem în RSS Moldovenească, am fost nevoiți să ne schimbăm numele. Schimbarea numelui din Sâlnicu în Năilescu s-a făcut prin Hotărârea Judecătorească nr. 5742, publicată în Monitorul Oficial la 19 ianuarie 1946.

Avînd în vedere cele de mai sus, vă rog respectuos să ne oferiți informațiile de care puteți dispune în privința locului în care a fost deportat și în care a fost înmormîntat fratele meu.

Cu speranța că solicitarea mea se va bucura de o binevoitoare atenție din partea dvs., vă rog să primiți, stimate domnule Procuror General, expresia profunde mele recunoștințe.

Cu respect, Eugen Năilescu
București, 16 aprilie 2006

[Procuratura Generală a examinat cererea Dvs referitoare la aplicarea represiunilor politice în privința fratelui Dumitru Sâlnicu și vă aduce la cunoștință că cererea a fost admisă.

Alăturat vă expediem certificatul de reabilitare. Cît privește solicitarea Dvs de a vă oferi informație despre locul de înmormântare a fratelui, constatăm că în dosarul de condamnare asemenea date lipsesc.

Anexă: certificatul de reabilitare pe 1 filă.]

[Certificat de reabilitare
Prin prezentul se certifică că Sâlnicu Dumitru Pantelimon, născut în anul 1921 (1920), originar din s. Țiplițești, raionul Bălți, RSSM, arestat la 18 decembrie 1940 și ulterior condamnat ilegal din motive politice la 19 august 1941 de către Tribunalul militar al Districtului militar Privoljje în temeiul art.58-6 alin.1 CP al RSFSR la pedeapsă capitală prin împușcare, - a fost reabilitat post-mortem la 20 iunie 1990 în conformitate cu hotărârea Plenului Judecătoriei Supreme a URSS cu clararea cauzei din lipsa în acțiunile lui a componenței infracțiunii. În conformitate cu art.3 al Legii RM din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice Sâlnicu Dumitru Pantelimon se consideră victimă a represiunilor politice. Sentința în privința lui Sâlnicu Dumitru Pantelimon a fost executată la 1 decembrie 1941.]

CANDELA DE MONTREAL

Redacția și administrația: 8060 Christophe Colomb, Montréal, Québec, Canada H2R 2S9; Telefon:(514) 736-0950

Redactor Șef : Victor Roșca. Resp. financiar: pr. Liviu Alexandrescu
Resp. corectură : Doina Hanganu-Bumbăcescu, Anamaria Emilia Vasadi

Ilustrațiile : Radu Deca - www.geocities.com/rumposhi

Tehnoredactare: Marius Neaga - neagamova@videotron.ca

Caricaturi: Aurelian Iulius Șuță

ISSN 1495 - 8929, Dépôt légal - Bibliothèque nationale du Canada, Dépôt légal - Bibliothèque nationale du Québec, 1997